

**Kompletterande utredningsuppdrag
gällande förslag till
ny grundskoleorganisation**

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Ekonomisk analys
3. Lokalanvändning, investeringar
  - Ett minskande antal gymnasieelever
  - Barnkonsekvenser
4. Bygdens påverkan
5. Föreningslivets påverkan
6. 3D-projektets påverkan
7. Miljökonsekvensanalys

1. Inledning

Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden gav vid sammanträde 2007-06-20, § 82, skolchefen i uppdrag att utreda grundskolans organisation i Tingsryds kommun. Bakgrunden var det kraftigt sjunkande elevantalet i kommunen. Utredningen, som blev klar under våren 2008, lyfte fram två huvudfrågor: De tre grundskolorna i östra kommundelen samt högsta- stadiets framtid i Ryd.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2009-01-16, § 1, att överlämna följande för- slag till beslut till kommunfullmäktige för fastställande:

1. att förändra de tre grundskolorna (F-6-skolor) i rektorsområde 3, Linneryd, Rävemåla och Konga, till skolor omfattande förskoleklass till och med åk 4 (F-4) från och med läsåret 2009/10, samt
2. att förändra grundskolan (F-9-skola) i rektorsområde 2, Ryd, till skola omfattande förskoleklass till och med åk 6 (F-6) från och med läsåret 2009/10. Detta innebär att Tingsryds kommun från och med läsåret 2009/10 enbart har ett högstadium placerat i Tingsryd.

Kommunstyrelsen beslutade 2009-01-19, § 10, att ge kommunledningsförvaltningen elva utredningsuppdrag i syfte att ge en helhetsbild av förslaget till ny grundskoleorga- nisation utifrån ett kommunkoncernperspektiv.

Uppdrag

Uppdragen har fördelats enligt följande:

1. att utifrån hela kommunkoncernens ekonomi analysera konsekvenserna av den föreslagna organisationsförändringen – ekonomichef Daniel Gustafsson
2. att utreda vad som ska hända med de lokaler som barn- och utbildningsnämnden föreslås lämna – socialchef Per Sandberg, teknisk chef Jonas Weidenmark, kul- tur- och fritidschef Stefan Johansson och skolchef Yngve Rehnström
3. att utreda vilka investeringar som krävs i Trojaskolans lokaler för att inrymma samtliga de funktioner som den föreslagna F-6-skolan behöver om högstadie- byggnaden lämnas – teknisk chef Jonas Weidenmark och skolchef Yngve Rehn- ström

4. att utreda hur Dackeskolans verksamhet för åk F-6 samt centralortens förskolor ska organiseras såväl vad gäller lokaler som lärarresurser – skolchef Yngve Rehnström, utvecklingsledare Mats Ingolf och teknisk chef Jonas Weidenmark
5. att utreda vilka investeringar som krävs i nuvarande mellanstadiebyggnad på Dackeskolan om den ska erbjuda samma kvalitet som de lokaler som lämnas i östra kommundelen redan har – teknisk chef Jonas Weidenmark, fastighetschef Bo Svensson, skolchef Yngve Rehnström och utvecklingsledare Mats Ingolf
6. att utreda vad det minskande antalet gymnasieelever betyder för barn- och utbildningsnämndens kostnader. Vi vill få en bedömning av hur mycket kostnader för gymnasieelever som studerar i andra kommuner minskar när antalet elever blir färre – skolchef Yngve Rehnström

Mjuka frågor:

7. att utreda vilka effekter det blir för de yngre barnen, som får betydligt längre skoldag och längre restid, utifrån ett barnperspektiv – skolchef Yngve Rehnström och skolskjutssamordnare Yvonne Martinsson
8. att utreda hur bygden påverkas i stort, där det är förslaget omfattande förändringar av skolans verksamhet – t f kommunchef Sara Rudolfsson, näringslivsutvecklare Anders Unger och landsbygdssamordnare Jörgen Larsson
9. att utreda hur biblioteksverksamhet, fritidsaktiviteter, föreningsliv, aktiviteter i idrottshallarna samt hur slöjd och musikundervisning påverkas – kultur- och fritidschef Stefan Johansson och utvecklingsledare Mats Ingolf
10. att utreda hur 3D-projektet påverkat hanteringen av ärendet. Vilka hänsyn har tagits utifrån denna process? – projektledare 3D Kulla Persson Kraft
11. att genomföra en miljökonsekvensanalys av förslaget till ny grundskoleorganisation – säkerhetssamordnare Torbjörn Ahlgren

T f kommunchef Sara Rudolfsson har samordnat uppdraget och sammanställt utredningen. Utredning nr 2 – 7 har av praktiska skäl slagits samman till en delutredning med skolchef Yngve Rehnström som samordnare.

Avgränsningar

Med hänsyn till den korta tidsramen för utredningsuppdraget och svårigheter att i förväg bedöma olika konsekvenser, kan utredningen inte utgöra någon heltäckande konsekvensanalys av den föreslagna organisationsförändringen. Det är dock min förhoppning att utredningen ska tillföra ett bredare perspektiv som tillsammans med grundskoleutredningen kan utgöra ett tillräckligt underlag för beslut i frågan.

Sara Rudolfsson
T f kommunchef

2. Ekonomisk analys av förslaget till ny grundskoleorganisation

Uppdraget

Att utifrån hela kommunkoncernens ekonomi analysera konsekvenserna av den föreslagna organisationsförändringen.

Avgränsningar

Utredningen har avgränsats till att i första hand belysa de *direkta* ekonomiska konsekvenserna utifrån ett helhetsperspektiv på kommunens ekonomi och budget. Det innebär att fokus läggs på huruvida de kostnadsminskningar som nås ur BUN:s budgetperspektiv även utgör kostnadsminskningar i kommunens totala budget. Även för koncernföretagen görs analysen utifrån de *direkta* ekonomiska konsekvenserna av organisationsförändringen.

I syfte att tillföra ett bredare ekonomiskt perspektiv i beslutsunderlaget görs även en redogörelse för de resonemang och beräkningar som låg till grund för fullmäktiges beslut om budget och plan för åren 2009-2011 samt en bedömning av kommunens ekonomiska förutsättningar på lång och kort sikt. För att ytterligare bredda helhetsperspektivet görs även en analys av kommunens kostnader i jämförelse med andra kommuner.

Utredningen behandlar *inte* ekonomiska konsekvenser för kommunkoncernen utifrån ett samhällsekonomiskt/nationalekonomiskt perspektiv, eftersom svårigheterna att i förväg och på ett objektivt sätt bedöma och prissätta eventuella konsekvenser bedöms som alltför stora inom ramen för denna typ av utredning.

Beräkningar o dyl har gjorts med utgångspunkt från de siffror och beräkningar som finns i grundskoleutredningen och BUN:s beslutsunderlag. Gjorda beräkningar syftar i första hand till att utgöra underlag för bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv och har således inte ambitionen att vara exakta på lägsta detaljnivå.

Metod

Till grund för utredningen ligger, förutom grundskoleutredning och BUNs beslutsunderlag, även dokument, beräkningar och resonemang från budgetprocessen avseende budget 2009-2011 samt aktuella skatteprognoser o dyl. Samtal och intervjuer kring detaljer, beräkningar och bedömningar av kostnader kopplade till lokalerna har genomförts med företrädare från städavdelning, fastighetsavdelning, barn- och utbildningsförvaltning samt centrala chefsgruppen. En avstämning har också gjorts mot företrädare för de kommunala företagen.

Bakgrund

Beslut om budget och treårsplan

Den framtida demografiska utvecklingen, d v s befolkningsprognosen, är av stor vikt i kommunens planerings- och budgetarbete, eftersom den visar hur behoven av den kommunala verksamheten kommer att se ut och därmed hur resurserna behöver fördelas. Förutom det totala invånarantalet läggs även stort fokus på åldersgrupperna 0-18 år samt 85 år och äldre, eftersom närmare 2/3-delar av kommunens kostnader är kopplade till dessa åldersgrupper genom förskola och skola respektive äldreomsorg. När det gäller äldreomsorgens resursbehov är även åldersgruppen 90 år och äldre av stor vikt i planeringen, då denna åldersgrupp har betydligt större vårdtyngd och därmed större behov av insatser jämfört med åldersgruppen 85-89 år. Till grund för budget och plan 2009-2011 låg en befolkningsprognos för tio år framåt, vilken kan sammanfattas enligt nedan (bilaga 1):

- Den totala befolkningsminskningen beräknas till ca -70 till -90 personer per år fram till år 2014, därefter ca -40 till -50 personer fram till år 2017.
- Antalet barn i förskoleåldern blir oförändrat.
- Antalet barn i grundskoleålder minskar med ca -15% fram till år 2012, därefter stabilisering på den lägre nivån.
- Antalet ungdomar i gymnasieålder minskar med drygt -30% fram till år 2014, därefter stabilisering på den lägre nivån.
- Antalet äldre-äldre (90 år och äldre) ökar med knappt 20% fram till år 2012, därefter stabilisering på den högre nivån. Antalet 85 år och äldre förändras endast marginellt under perioden.

Mot bakgrund av denna befolkningsprognos och den väntade försämrade intäktsutvecklingen innefattade fullmäktiges beslut om budget och plan för åren 2009-2011 en minskning av BUN:s årliga kostnader motsvarande 13 mkr till år 2011 som en anpassning till de minskade barn- och ungdomskullarna (av de 13 mkr återstår ca 12 mkr för åren 2009-2011). De 13 mkr beräknades utifrån att en kostnadsminskning i motsvarande grad som antalet barn och ungdomar minskar motsvarar ca 26 mkr och att 50% av dessa var ett rimligt krav på kostnadsminskning (bilaga 2). I fullmäktiges beslut om flerårsplan görs ingen specificering per verksamhet, utan kostnadsminskningen avser BUN:s hela budgetram/verksamhet. Kostnadsminskningen användes i treårsplanen dels för att möta vikande intäktsutveckling och dels för att möta de ökade behoven inom äldreomsorgen till följd av ökningen av antalet äldre-äldre (totalt tillförs 5,6 mkr i höjd budgetram för socialnämnden 2009-2011).

BUN:s beslut om organisationsförändringar

Av beslutsunderlagen framgår att organisationsförändringen möjliggör att BUN:s årliga nettokostnader kan minskas med totalt ca 12 mkr till år 2011, d v s i enlighet med den nivå som fastställts i budgeten. Av dessa är ca 4,3 mkr direkt kopplade till organisationsförändringen varav ca 2,5 mkr är hänförliga till frigjorda lokalytor, ca 2,4 mkr till minskad personal och -0,5 mkr ökade busskostnader. Resterande del av kostnadsminskningen avser minskade kostnader för bl a läromedel, måltider samt undervisningsresurser som dels följer av minskningen av antalet barn och som dels, när det gäller undervisningsresurserna, till viss del är beroende av organisationsförändringen. Det är ur ett ekonomiskt perspektiv av stor vikt att betona att det finns ett samband mellan organisationsförändringen och kostnadsminskningar avseende undervisningsresurserna. Att minska kostnaderna genom att anpassa till färre antal barn motsvarande storleksord-

ningen 7-8 mkr är endast möjlig om organisationsförändringen genomförs. När enheter och klasser blir för små går det till slut inte längre minska antalet lärare m.m. i motsvarande grad, utan även organisationsförändringar är nödvändiga. Kostnaden för undervisningsresurser (lärarlöner) är således bara en rörlig kostnad till en viss gräns. När endast en klass per årskurs återstår går det inte längre att minska lärartjänsterna när antalet barn minskar, eftersom undervisningstiden är densamma. En grov uppskattning är att den kostnadsminskning som med bibehållen undervisningskvalitet (d v s lärartäthet) kan uppnås inom grundskolan till år 2011 om organisationsförändringen inte genomförs är ca 6 mkr, d v s ca 2 mkr per år under treårsperioden.

Bedömning

Kostnadsminskningarna i ett helhetsperspektiv

Av de kostnadsminskningar som redovisas i BUN:s beslutsunderlag är det i första hand lokalkostnaderna som inte per automatik blir en kostnadsminskning för kommunen som helhet, eftersom kostnaderna så länge lokalerna finns kvar i kommunens ägo också finns kvar i kommunens resultaträkning. Denna del av utredningen koncentreras därför på dessa kostnader, se nedan. Övriga delar av kostnadsminskningarna är till allra största del att betrakta som kostnadsminskningar även för kommunen som helhet. Möjligtvis kan det vara svårt minska kostnaderna för skolmältiderna fullt ut i motsvarande grad som antalet barn minskar, eftersom fasta kostnader finns för bl a lokaler. Denna problematik är dock kopplad till det minskade antalet barn snarare än organisationsförändringen, och behandlas därför inte vidare i utredningen.

I behandlingen av grundskoleutredningen har även framkommit att behov av ombyggnad och/eller upprustning av vissa lokaler kan finnas om organisationsförändringen genomförs, bl a Dackeskolans mellanstadiebyggnad och vissa ytor på Trojaskolan. Dessa kostnader bör vägas in i det ekonomiska helhetsperspektivet och ställas i relation till eventuella planerade fastighetsåtgärder som inte kommer att behöva genomföras om organisationsförändringen genomförs. Därför görs en översiktlig sammanställning och analys av dessa nedan.

Lokalkostnaderna

BUN:s kostnader för de lokalytor som kan lämnas genom organisationsförändringen har i grundskoleutredningen beräknats till knappt 2,5 mkr. Av dessa avser ca 0,7 mkr kostnader som till allra största del per omgående kan minskas även för kommunen som helhet genom bl a minskning antal tjänster inom städverksamheten (vilket bedöms som möjligt inom den totala städorganisationen). Återstår gör således ca 1,8 mkr i lokalkostnader som, så länge inga åtgärder vidtas, belastar kommunens totala ekonomi.

De 1,8 mkr motsvarar de internhyror som inte längre kommer att belasta BUN:s budget och motsvarar således fastighetsavdelningens kostnader för de aktuella ytorna. I nedanstående tabell anges hur dessa kostnader, baserat på 2008 års utfall, fördelas mellan underhåll, fastighetsdrift, kapitalkostnader och fastighetsrelaterat vaktmästeri. Om lokalerna lämnas tomma kan viss kostnadssänkning göras genom bl a sänkt värme och ventilation, minimerat underhåll, minskat vaktmästeri etc. Om dessa poster på så sätt skulle kunna minskas med 50% ges utfall enligt nedan. Antagandet har bedömts som rimligt av fastighetsavdelningen.

	Andel	Motsvarar tkr	Uppskattad Minskning %	Uppskattad Minskning tkr
Underhåll	9%	161 tkr	50%	80 tkr
Fastighetsdrift	40%	718 tkr	50%	359 tkr
Avskrivningar o ränta	42%	754 tkr	0%	0 tkr
Vaktmästeri fastighet	9%	161 tkr	50%	80 tkr
Summa		1794 tkr		519 tkr

Således skulle kostnaderna med dessa antaganden minska med ca 0,5 mkr. Därmed skulle den återstående årliga kostnaden, om alla de aktuella lokalytorna skulle förbli tomma, som belastar kommunens resultaträkning uppgå till ca 1,3 mkr (1,8-0,5).

Som framgår av annan del av utredningen är målsättningen att rymma in annan verksamhet i de lediga lokalerna. I första hand annan kommunal verksamhet som idag bedrivs i externt förhyrda lokaler, vilket i så fall skulle innebära minskade kostnader för dessa. En annan möjlighet är att flytta in annan kommunal verksamhet i syfte att frigöra andra kommunala fastigheter som är möjliga att försälja. I andra hand kan uthyrning eller försäljning till externa intressenter, t ex företag och föreningar bli aktuell. Det inte givet att sådan uthyrning eller försäljning är möjlig att göra med full kostnadstäckning. Ett sista alternativ kan bli rivning av byggnad. De kostnader som då uppstår är rivningskostnad samt nedskrivning av byggnadens bokförda värde. Sådana kostnader utgör engångskostnader i kommunens resultaträkning.

Sammanfattningsvis när det gäller kostnaderna för de lokaler som lämnas kan konstateras att det förmodligen är orimligt att, åtminstone på kort sikt, till 100% eliminera dessa kostnader för kommunen. Den maximala årliga kostnaden som blir kvar hos kommunen har ovan uppskattats till ca 1,3 mkr. Genom åtgärder som angivits ovan (och som utreds närmare under annan punkt i utredningen) finns möjlighet att begränsa den totala kommunala kostnaden ytterligare. Kanske är det rimligt att den återstående årliga kostnaden landar kring 0,5-1,0 mkr.

För lokalytor som eventuellt förblir tomma, d v s ingen alternativ användning finns på kort eller lång sikt, bör rivning övervägas. De kostnader som då uppstår, rivningskostnader och nedskrivning av byggnadens bokförda värde, utgör engångskostnader i kommunens resultaträkning. Dessa kostnader ska då vägas dels mot den enskilda fastighetens årliga driftskostnader och dels mot de totala kostnadsminskningar som organisationsförändringen innebär, vilka utgör årliga kostnadsminskningar för kommunen.

Ombyggnader och upprustningar av lokaler

Dackeskolans mellanstadiebyggnad

Behov av nytt ventilationssystem (2,5 mkr), upprustning (0,3 mkr) och ljudisoleringsring (0,3 mkr) har konstaterats. I annan del av utredningen konstateras att en överflyttning av mellanstadieverksamheten i Tingsryd från mellanstadiebyggnaden till högstadiebyggnaden inte är möjlig. Därmed måste byggnaden även fortsättningsvis användas till skolverksamhet, varför åtgärderna inte är beroende av en eventuell organisationsförändring. Åtgärderna är inte akuta, men bör på sikt

således genomföras oavsett om elever från annat rektorsområde tillkommer eller inte.

Expedition m.m. Trojaskolan

Inrymmande av administration, rektor, skolhälsovård samt lärarrum i hus F har kostnadsberäknats till 0,6 mkr. Tillkommer kostnad för hiss, 0,2 mkr alternativt 1,5 mkr beroende på lösning.

Ett alternativ 2 har framkommit där istället högstadiebyggnaden behålls och istället hus C, E och F lämnas. Kostnad för flytt av träslöjd 0,3 mkr och byte av ventilationsanläggning 0,8 mkr.

Linnerydsskolan

Ombyggnad för skolbarnomsorgen finns budgeterad med 2,7 mkr 2009 samt 0,2 mkr 2008, d v s totalt 2,9 mkr. Denna investering behöver inte genomföras vid organisationsförändring. Posten har till viss del, men inte fullt ut, räknats in i BUN:s kalkyler i beslutsunderlaget.

Ventilationsanläggning Trojaskolan

Byte av ventilationsanläggning högstadiebyggnad finns budgeterad 0,8 mkr 2008, ej genomförd 2008. Behöver inte genomföras om högstadiebyggnaden lämnas och ingen verksamhet bedrivs där.

Utifrån ovanstående bedömningar kan konstateras att organisationsförändringen medför investeringsutgifter på 2,1 mkr eller 0,8 mkr i Ryd (beroende på hur hissfrågan löses) enligt alternativ 1 och 1,1 mkr enligt alternativ 2 medan 3,7 mkr kan undvikas i Linneryd och Ryd enligt alternativ 1 och 2,9 mkr enligt alternativ 2. **På en övergripande nivå kan, oberoende av vilket det slutliga alternativet blir, konstateras att nettoeffekten i resultaträkningen, d v s nettosumman av tillkommande och uteblivna kapitalkostnader, blir liten och inte kommer att innebära totalt sett ökade kostnader för kommunen jämfört med om organisationsförändring inte genomförs.** Detta gäller även om man beaktar att viss del av den uteblivna investeringen i Linneryd redan inräknats i BUN:s kostnadsminskningar.

Koncernföretagen

Företagen i den kommunala koncernen är Tingsryds Energi AB (fjärrvärme), Tingsryds Utveckling och Fastighets AB (hotellfastigheten), Tingsryds Industristiftelse (industri-lokaler) samt Stiftelsen Kommunhus (hyresbostäder).

Vid samtal med företrädare från företagen har inte framkommit att det idag skulle finnas affärsrelationer (d v s leverantör-kund-förhållande) eller samordning av tex fastighetsskötsel, grönyteskötsel eller andra tjänster mellan företagen och berörda verksamheter/fastigheter som skulle förändras vid en organisationsförändring och därmed direkt skulle påverka företagens intäkter eller kostnader. Således torde de direkta kostnadsminskningar som uppstår i kommunens resultaträkningen även gälla i kommunkoncernens resultaträkning.

Det ekonomiska läget på kort och lång sikt

Utifrån den demografiska utvecklingen och de kort- och långsiktiga utsikterna för skatteintäkternas utveckling kan konstateras att Tingsryds kommun, liksom många andra kommuner, står inför svåra ekonomiska förutsättningar på både kort och lång sikt.

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	---	------------------------------------	---------------------------	---

I det långsiktiga perspektivet handlar det i första hand om att anpassa den kommunala kostymen till en minskande befolkning och samtidigt kunna möta ökade krav och behov av kommunal verksamhet till följd av bl a ökad levnadsstandard och ett ökat antal äldre. Behoven av kommunal verksamhet styrs till stor del utifrån demografin och när den förändras ställs stora krav på att resurser flyttas från verksamhetsområden där behoven minskar till verksamhetsområden där det kommunala uppdraget ökar. Detta blir extra tydligt när de totala reala resurserna sannolikt inte kommer att öka i en krympande befolkning. Den begränsade framtida resursutvecklingen gör det sannolikt att ambitionsnivån i den samlade kommunala verksamheten både vad gäller kvalitet och omfattning måste sänkas i det långsiktiga perspektivet. Därtill kommer att krävas strukturella förändringar av verksamheterna som gör att resurserna kan användas på ett mer kostnadseffektivt sätt. Anpassningar av verksamhet och därmed kostnaderna till förändringar i demografin, både den totala folkmängden och förändringar mellan olika åldersgrupper, kommer således att ha en avgörande betydelse för kommunens framtida möjlighet att bibehålla en tillräckligt god kvalitet i den samlade verksamheten. Frågan om anpassningar till förändrad befolkningsstruktur har under många år, i både budget- och bokslutssammanhang, lyfts fram som kommunens sannolikt viktigaste fråga.

I det kortsiktiga perspektivet handlar det om att under de närmaste 2-3 åren hantera den rådande lågkonjunkturen och den därav följande mycket kraftigt försämrade utvecklingen av skatteintäkterna. Höstens finanskris och därpå snabbt följande kraftiga lågkonjunktur har avsevärt försämrat de redan från början tuffa ekonomiska förutsättningarna för de närmaste åren. Den senaste skatteprognosen innebär att skatteintäkterna är ca 11 mkr lägre än budgeterat 2010 och de beräkningar som hittills gjorts inför arbetet med 2010 års budget visar ett utgångsresultat på -3 mkr. Därutöver tillkommer underfinansierad verksamhet för Socialnämnden 2009 motsvarande ca 3 mkr (vars budget dessutom står helt utan marginaler inför bl a befarade kostnadsökningar till följd av lågkonjunkturen) samt de prisökningar och andra kostnadsökningar som förvaltningarna förutsätts hantera inom befintliga budgetramar. Det sammanlagda behovet av besparingar/kostnadsminskningar jämfört med dagens verksamhet för att ens nå upp till ett nollresultat (enligt lagen) överstiger således med marginal 6 mkr. Detta gäller utöver de i flerårsplanen redan budgeterade kostnadsminskningarna inom skolverksamheten. För att nå fullmäktiges resultatmål om 0,5% av skatteintäkter och generella statsbidrag krävs ytterligare 3 mkr och för att nå lagens krav på god ekonomisk hushållning, d v s en långsiktig hållbar och sund ekonomi, skulle krävas ytterligare 6-9 mkr. Således kan konstateras att ett flertal kännbara åtgärder inom de olika verksamheterna kommer att krävas för att minska nettokostnaderna och därmed behålla en ekonomi i balans år 2010. Detsamma gäller sannolikt även för 2011, då intäktsutvecklingen ser fortsatt svag ut. En vändning av konjunkturen under 2010 ger förhoppningsvis en förbättrad intäktsutveckling från och med 2012. Huruvida den förbättrade intäktsutvecklingen då också kan skapa utrymme i resultaträkningen är beroende av hur väl kommunen genom beslut om besparingar/nettokostnadsminskningar lyckas hålla ekonomin i balans under den närmaste treårsperioden.

Mot bakgrund av ovanstående är min bedömning att den i budgetbeslutet fastlagda kostnadsminskningen inom BUN:s verksamhetsområde är av mycket stor vikt i kommunens ekonomiska planering på både kort och lång sikt, eftersom vi står inför en mycket ansträngd ekonomisk situation på både kort och lång sikt.

Ett lägre krav på kostnadsminskning inom BUN:s verksamhetsområde skulle dels ytterligare öka kraven på besparingar/kostnadsminskningar i den totala verksamheten och därmed ytterligare försvåra möjligheten att behålla en ekonomi i balans de närmaste åren och dels innebära att de planerade resurstillskotten till äldreomsorgen (totalt 4 mkr 2010-2011) inte kan genomföras. Det sistnämnda måste sannolikt innebära att kvaliteten i äldreomsorgen måste sänkas, då det med oförändrade resurser inte är möjligt att möta de ökade insatser och därmed kostnader som redan syns i 2008 års bokslut. Alternativt måste kvalitet och omfattning av annan kommunal verksamhet minskas. Det står klart att skosthyvelsbesparingar inte går att genomföra, utan om resurserna inte räcker till måste tydliga kvalitetssänkningar göras eller verksamhetens omfattning minska.

Den krympande befolkningen och förändringarna i befolkningsstrukturen kommer även fortsättningsvis ha en mycket stor betydelse i den ekonomiska planeringen. Under åren 2012-2014 sker en fortsatt minskning av antalet ungdomar i gymnasieåldern, varför ett krav på fortsatt kostnadsminskning inom BUN:s verksamhetsområde måste finnas även efter år 2011. Det står också klart att de minskade barn- och ungdomskullarna kommer att påverka även andra delar av kommunens verksamhet, bl a individ- och familjeomsorgen och fritidsverksamheten. Även här måste kostnaderna minska i motsvarande grad som antalet barn och ungdomar minskar.

Översiktlig jämförelse av våra kostnader i förhållande till andra kommuner (tabeller med siffror och jämförelsekommuner redovisas bilaga 3.)

En jämförelse av våra kostnader för de olika verksamheterna i förhållande till andra kommuners kostnader ger följande bild utifrån SCB:s statistik för redovisningsåret 2007:

<i>Högre än andra kommuner</i>	<i>Ganska lika</i>	<i>Lägre än andra kommuner</i>
Grundskola (kr/elev hemkommun)	Politisk verksamhet (kr/inv)	Äldreomsorg (kr/vårdtagare)
Gymnasieskola (kr/elev hemkommun)	Infrastruktur m.m.(kr/inv)	Individ- o familjeomsorg (kr/inv)
Fritid (kr/inv)	Kultur (kr/inv)	Förskola (kr/inskrivet barn)

I SKL:s Öppna jämförelser 2008, grundskola, görs en djupare jämförelse mellan landets kommuner avseende grundskolans kostnader och resultat utifrån genomsnitt för åren 2002-2006. En kort analys av dessa följer nedan.

Nettokostnaden per elev för Tingsryds kommun uppgår till 76 435 kr/elev, vilket innebär plats 263 av landets 290 kommuner. Således kan konstateras att Tingsryd har en av landets dyraste grundskoleverksamheter räknat per elev. Denna bild bekräftas även när viss hänsyn tas till kommunens strukturella förutsättningar, såsom andel landsbygd (täthetsgrad), invånarnas medelinkomst m.m. SKL:s beräkningar visar att våra kostnader är ca 12% högre än vad våra strukturella förutsättningar (enligt det kommunala utjämningsystemet) motiverar utifrån en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå i riket, vilket innebär plats 269 av landets 290 kommuner. I bilaga 3 presenteras jämförelsesiffror med riket, länets kommuner och de kommuner som enligt SKL är mest lika oss när det gäller förutsättningarna att bedriva grundskola (se bilaga 3).

Skillnader i kostnader kan också bero på skillnader i ambitionsnivå och kvalitet i verksamheten. Enligt de resultatmått för undervisningen i grundskolan som redovisas i

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	---	------------------------------------	---------------------------	---

SKL:s jämförelse uppvisar Tingsryd blandade resultat jämfört med andra kommuner; bra på några punkter och mindre bra på andra punkter. Utifrån den samlade bilden av Tingsryds undervisningsresultat som presenteras i SKL:s jämförelse är min bedömning att de höga kostnaderna inte kan motiveras av att vi når bättre resultat i undervisningen, d v s generellt sett når vi inte bättre resultat än andra kommuner trots att vi lägger mer resurser än de flesta andra kommuner.

Förklaringen är sannolikt att det är på lokaler, inte på lärarresurser, som vi lägger mer resurser än andra kommuner och att våra lokalkostnader, med utgångspunkt från en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå, är höga även när hänsyn tas till våra strukturella förutsättningar. Lärartätheten ska enligt BUN:s beslut följa rikssnittet och bör således inte vara orsak till de höga kostnaderna. 2008 års bokslut visar att personalkostnadernas andel av BUN:s totala budget har minskat från 58 %¹ år 2004 till 55 % år 2008, vilket bekräftar att andra kostnader än lärarresurser, bl a lokalkostnader, tar i anspråk en allt större andel av resurserna.

Den samlade bedömningen är således att Tingsryds kostnader för grundskolan är mycket höga i jämförelse med andra kommuner och att bilden är densamma även när viss hänsyn tas till våra strukturella förutsättningar (bl a hög andel landsbygd, låg medelinkomst). De höga kostnaderna kan enligt min bedömning inte heller motiveras av att kvaliteten, mätt som elevernas studieresultat, i motsvarande grad skulle vara bättre än i andra kommuner. En sannolik förklaring är därför att vi lägger mer resurser på lokaler än genomsnittskommunen och att detta gäller även när hänsyn tas till att vi är en landsbygdskommun.

Sammanfattning och sammanvägd bedömning

Bedömningen av kostnaderna för de lokaler som lämnas är att det förmodligen är orimligt att, åtminstone på kort sikt, till 100% eliminera dessa kostnader för kommunen som helhet. Den maximala årliga kostnaden som blir kvar hos kommunen om lokalerna lämnas tomma uppskattas till ca 1,3 mkr. Genom de möjligheter som finns att bl a flytta in annan kommunal verksamhet i de lediga lokalerna bör denna kostnad kunna begränsas ytterligare. Kanske är det rimligt att den återstående årliga kostnaden landar kring 0,5-1,0 mkr. Därmed kan den totala kostnadsminskningen för kommunen som helhet i utgångsläget uppskattas till ca 11-11,5 mkr per år (kostnadsminskningen ur BUN:s budgetperspektiv är 12 mkr). För lokalytor som eventuellt förblir tomma, d v s ingen alternativ användning finns på kort eller lång sikt, bör rivning övervägas

Kommunens årliga kostnadsminskning på ca 11-11,5 mkr bör i ett ekonomiskt helhetsperspektiv ställas i relation till den kostnadsminskning som är möjlig inom grundskolan med bibehållen undervisningskvalitet (lärartäthet) till följd de minskade barnantalen om organisationsförändringen inte genomförs, vilken uppskattas till ca 6 mkr fram till år 2011 Mellanskillnaden är således 5-5,5 mkr i årliga kostnader. Denna kostnadsminskning måste betraktas som högst väsentlig för kommunens totala ekonomi, d v s även om vissa lokalkostnader kan bli kvar på kort sikt, så övervägs dessa med stor marginal av de totala kostnadsminskningarna som möjliggörs till följd av en organisationsförändring. Denna bedömning gäller även om eventuella rivningskostnader beaktas, eftersom dessa

¹ Tidigare angiven siffra 66% är felaktig. Rättelse inlagd i utredning 2009-02-12. Korrigeringen påverkar inte analys eller bedömning. /Daniel Gustafsson

utgör engångskostnader medan organisationsförändringarna innebär minskade *årliga* kostnader.

Mot bakgrund av de idag kända ekonomiska och demografiska förutsättningarna är min bedömning att den i budgetbeslutet fastlagda kostnadsminskningen inom BUN:s verksamhetsområde är av mycket stor vikt i kommunens ekonomiska planering på både kort och lång sikt. Tingsryds kommun står inför en mycket ansträngd ekonomisk situation på både kort och lång sikt. På kort sikt kommer att krävas omfattande besparingsåtgärder (överstigande 6 mkr) i den totala verksamheten för att hantera lågkonjunkturen (utöver fastlagd kostnadsminskning BUN) och på lång sikt är strukturella förändringar och anpassning av verksamhet till en minskad befolkning och förändrad befolkningsstruktur en nödvändighet för att de totala resurserna ska räcka till.

Ett lägre krav på kostnadsminskning inom BUN:s verksamhetsområde skulle dels ytterligare öka kraven på besparingar/kostnadsminskningar i den totala verksamheten och därmed ytterligare försvåra möjligheten att behålla en ekonomi i balans de närmaste åren och dels innebära att de planerade resurstillskotten till äldreomsorgen (totalt 4 mkr 2010-2011) inte kan genomföras. Utan resurstillskott måste sannolikt kvaliteten i äldreomsorgen sänkas, då det med oförändrade resurser inte är möjligt att möta de ökade insatser och därmed kostnader som redan syns i 2008 års bokslut. Alternativt måste kvalitet och omfattning av *annan* kommunal verksamhet minskas. Det står klart att s k osthyvelsbesparingar inte går att genomföra, utan om resurserna inte räcker till måste tydliga kvalitetssänkningar göras eller verksamhetens omfattning minska. Ett lägre krav på kostnadsminskning skulle även tydligt försämra förutsättningarna på lång sikt, då resurser inte i tillräcklig utsträckning frigörs för att möta bl a ökade behov och kostnader inom äldreomsorgen.

Den krympande befolkningen och förändringarna i befolkningsstrukturen måste även fortsättningsvis ha en mycket stor betydelse i den ekonomiska planeringen för Tingsryds kommun. Under åren 2012-2014 sker en fortsatt minskning av antalet ungdomar i gymnasieåldern, varför ett krav på fortsatt kostnadsminskning inom BUN:s verksamhetsområde måste finnas även efter den hittills budgeterade perioden 2009-2011. Det står också klart att de minskade barn- och ungdomskullarna kommer att påverka även andra delar av kommunens verksamhet, bl a individ- och familjeomsorgen och fritidsverksamheten. Även här måste kostnaderna minska i motsvarande grad som antalet barn och ungdomar minskar.

I jämförelse med andra kommuner har Tingsryd mycket höga kostnader för grundskolan, endast ca 20-30 kommuner i landet har högre kostnader. Bilden är densamma även när viss hänsyn tas till våra strukturella förutsättningar (bl a hög andel landsbygd och relativt låg medelinkomst). De höga kostnaderna kan enligt min bedömning inte heller motiveras av att kvaliteten, mätt som elevernas studieresultat, i motsvarande grad skulle vara bättre än i andra kommuner. En sannolik förklaring är därför att vi lägger mer resurser på lokaler än genomsnittskommunen och att detta gäller även när hänsyn tas till att vi är en landsbygdskommun.

Tingsryd 2009-02-06

Daniel Gustafsson
Ekonomichef

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	--	------------------------------------	---------------------------	---

Bilaga 1

Befolkningsprognos mars 2008

Tabell 6

Åldersklass	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0	103	103	102	102	101	101	100	99	99	98
1-6	670	679	667	674	679	659	670	667	665	662
7-9	339	335	346	346	347	356	351	356	338	349
10-12	367	354	367	353	349	359	359	361	368	364
13-15	486	432	393	381	369	381	368	365	374	374
16-18	558	573	514	486	439	404	393	384	393	382
19-24	777	778	813	798	805	781	752	727	682	667
25-39	1770	1722	1716	1695	1690	1683	1669	1669	1672	1675
40-64	4288	4262	4196	4162	4124	4079	4046	4008	3980	3945
65-79	2056	2103	2135	2178	2197	2229	2256	2281	2317	2341
80-84	548	524	524	512	512	494	510	500	488	481
85-89	363	364	353	354	341	359	344	346	338	339
90-	183	189	204	204	212	208	210	212	213	210
Totalt	12508	12418	12330	12245	12165	12093	12028	11975	11927	11887
Förändr	-92	-90	-88	-85	-80	-72	-65	-53	-48	-40
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BARN OCH UNGDOMAR										
Antal 1-6 år	670	679	667	674	679	659	670	667	665	662
Antal 7-9 år	339	335	346	346	347	356	351	356	338	349
Antal 10-12 år	367	354	367	353	349	359	359	361	368	364
Antal 13-15 år	486	432	393	381	369	381	368	365	374	374
Summa grundskola	1192	1121	1106	1080	1065	1096	1078	1082	1080	1087
Antal 16-18 år	558	573	514	486	439	404	393	384	393	382
Totalt 1-18 år	2420	2373	2287	2240	2183	2159	2141	2133	2138	2131
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Förskola 1-6 år	-9	0	-12	-5	0	-20	-9	-12	-14	-17
Grundskola 7-15 år	-57	-128	-143	-169	-184	-153	-171	-167	-169	-162
Gy-skola 16-18 år	-24	-9	-68	-96	-143	-178	-189	-198	-189	-200
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Förskola 1-6 år	-1,3%	0,0%	-1,8%	-0,7%	0,0%	-2,9%	-1,3%	-1,8%	-2,1%	-2,5%
Grundskola 7-15 år	-4,6%	-10,2%	-11,4%	-13,5%	-14,7%	-12,2%	-13,7%	-13,4%	-13,5%	-13,0%
Gy-skola 16-18 år	-4,1%	-1,5%	-11,7%	-16,5%	-24,6%	-30,6%	-32,5%	-34,0%	-32,5%	-34,4%
Totalt 1-18 år	-3,6%	-5,5%	-8,9%	-10,8%	-13,0%	-14,0%	-14,7%	-15,0%	-14,8%	-15,1%
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ÄLDRE										
Antal 85-89 år	363	364	353	354	341	359	344	346	338	339
Antal 90-	183	189	204	204	212	208	210	212	213	210
Totalt (85 och över)	546	553	557	558	553	567	554	558	551	549
<i>Akkumulerad förändring från 2007</i>										
Antal 85-89 år	-14	-13	-24	-23	-36	-18	-33	-31	-39	-38
Antal 90-	10	16	31	31	39	35	37	39	40	37
Totalt (85 och över)	-4	3	7	8	3	17	4	8	1	-1
<i>Akkumulerad %-förändring</i>										
Antal 85-89 år	-3,7%	-3,4%	-6,4%	-6,1%	-9,5%	-4,8%	-8,8%	-8,2%	-10,3%	-10,1%
Antal 90-	5,8%	9,2%	17,9%	17,9%	22,5%	20,2%	21,4%	22,5%	23,1%	21,4%
Totalt (85 och över)	-0,7%	0,5%	1,3%	1,5%	0,5%	3,1%	0,7%	1,5%	0,2%	-0,2%

Bilaga 2

En möjlig modell för

Anpassning av budgeten till minskat antal barn och ungdomar inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde 2009-2011

Den ackumulerade minskningen i respektive åldersklass visas i nedanstående tabell:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Förskola 1-6 år	-9	0	-12	-5	0	-20	-9	-12	-14	-17
Grundskola 7-15 år	-57	-128	-143	-169	-184	-153	-171	-167	-169	-162
Gymnasieskola 16-18 år	-24	-9	-68	-96	-143	-178	-189	-198	-189	-200
Totalt 1-18 år	-90	-137	-223	-270	-327	-351	-369	-377	-372	-379

Fram till år 2011 minskar antalet barn i grund- respektive gymnasieskola med 169 respektive 96 barn. Detta motsvarar en minskning på 13,5% respektive 16,5%. Inom förskoleverksamheten är minskningen marginell.

Om de procentuella minskningarna sätts i relation till nettokostnaderna inom respektive verksamhetsområde ges följande siffror (tkr):

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Förskola	0	-822	-343	0	-1 370	-617	-822	-959	-1 165
Grundskola	-11 769	-13 148	-15 538	-16 918	-14 067	-15 722	-15 355	-15 538	-14 895
Gymnasieskola	-930	-7 025	-9 918	-14 774	-18 390	-19 526	-20 456	-19 526	-20 663
Summa	-12 699	-20 995	-25 799	-31 692	-33 828	-35 865	-36 633	-36 024	-36 722

Om kostnaderna skulle minskas i motsvarande grad som antalet barn minskar skulle det således innebära en ackumulerad kostnadsminskning på ca 25,8 mkr fram till år 2011 jämfört med budget 2007.

Det är sannolikt inte rimligt att till 100% anpassa kostnaderna till de minskade barnantalen. Om istället antas att 50% är en möjlig minskning skulle det innebära följande siffror (tkr):

	2009	2010	2011
Förskola	0	-411	-171
Grundskola	-5 884	-6 574	-7 769
Gymnasieskola	-465	-3 513	-4 959
Summa ovan	-6 349	-10 498	-12 900

Ett eventuellt krav på Barn- och utbildningsnämnden att minska nettokostnaderna inom skolverksamheten motsvarande 50% av minskningen av barnkullarna fram till år 2011 skulle således innebära en minskad budgetram med totalt 12,9 mkr år 2011 jämfört med 2007. Då en ramminskning på 2,0 mkr lades ut i 2008 års budget avseende volymminskning inom skolan skulle således återstå 10,9 mkr att hantera i budget 2009-2011:

		Ack
Ram 2008	2,0	2,0
Ram 2009	4,4	6,4
Ram 2010	4,1	10,5
Ram 2011	2,4	12,9

Fördelningen mellan respektive budgetår kan fördelas om utifrån de praktiska möjligheterna att åstadkomma kostnadsminskningar. Sannolikt bör en större del av ramminskningen ske först 2010 och 2011.

Eventuella volym- och kvalitetsförändringar, t ex ökad efterfrågan i förskolan, kan hanteras vid sidan av ovanstående modell genom äskande från nämnden.

2008-04-22

Daniel Gustafsson
Ekonomichef

Tabell 1 – Verksamhetens kostnader 2007

		Tingsryd	Riket	Länet	Kommungrupp
<i>Högre än andra</i>					
Grundskola	Kr/elev hemkommun	85 660	80 831	79 952	79 795
Gymnasieskola	Kr/elev hemkommun	102 681	94 719	99 932	94 742
Fritid	Kr/inv	1 269	1 036	931	1 108
<i>Ganska lika</i>					
Politisk verksamhet	Kr/inv	682	695	685	723
Infrastruktur m.m.	Kr/inv	2 708	2 730	2 825	2 900
Kultur	Kr/inv	841	885	846	896
<i>Lägre än andra</i>					
Äldreomsorg	Kr/vårdtagare	451 815	511 410	474 915	505 018
Ifo	Kr/inv	1 440	2 521	2 122	2 480
Förskola	Kr/inskrivet barn	99 090	106 416	99 406	107 276
Musik- o kulturskola	Kr/inv 7-15 år	2 002	2 366	2 122	2 631

(källa: Webor.se, Vad kostar verksamheten i din kommun 2007, SCB)

Tabell 2 – Öppen jämförelse grundskola, kostnadsjämförelser m.m. (genomsnitt 2002-2006)

	Nettokostnad kr/elev		Avvikelse från standardkostn		Kostnad per betygspoäng		Antal inv	Täthetsgrad
	kr	rank	% *	rank	kr	rank		
Tingsryd	76 435	263	12,6	269	306	212	12600	62
<i>Länet</i>	67 513		-0,4		286			
Lessebo	69 055	182	2,7	188	287	142	8070	87
Ljungby	62 033	51	-8,5	39	265	53	27276	70
Markaryd	67 168	147	0,6	158	337	263	9641	74
Uppvidinge	72 799	227	1,5	175	291	160	9484	71
Växjö	60 472	27	-9,8	28	248	17	79562	85
Älmhult	66 472	135	-0,2	146	280	117	15378	69
Alvesta	65 662	113	-2,2	125	278	111	18776	67
<i>Riket</i>	68 148		0,1		292			
<i>Mest lika enl SKL</i>								
Osby	66 677	141	-1,4	132	264	48	12623	75
Kinda	63 733	81	-5,9	69	265	52	9947	65
Svalöv	65 432	110	-3,3	109	306	210	13413	66
Hallsberg	66 507	136	-1,7	129	278	107	15268	76
Svenljunga	67 570	156	-2,5	120	272	78	10431	59

* positiv avvikelse = högre kostnad än standardkostnad, negativ avvikelse = lägre kostnad än standardkostnad

(källa: Öppna jämförelser 2008, grundskola, Sveriges kommuner och landsting)

Tabell 3 – Öppen jämförelse grundskola - resultatindikatorer, ranking i riket

Mått	Rankning i riket
Andel som uppnått målen i samtliga ämnen	111
Andel som uppnått målen i samtliga ämnen SALSA	100
Genomsnittligt meritvärde	256
Genomsnittligt meritvärde SALSA	247
Andel behöriga till gymnasieskolan	214
Andel som uppnått kravnivån för ämnesprov i åk 5*	
-matematik	7
-engelska	79
-svenska	12
Andel som uppnått minst G i ämnesproven i åk 9	
-matematik	182
-engelska	240
-svenska	180
Genomsnittligt antal rätt av på Dagens nyheter's Nutidsorientering för åk 9	187

* uppgift för 146 kommuner finns redovisade

(källa: Öppna jämförelser 2008, grundskolan, Sveriges kommuner och landsting)

3. Lokalanvändning, investeringar, minskande antal gymnasie- elever och barnkonsekvenser

1. Frågan om vad som skall hända med de lokaler som BUN föreslår lämna, Rävemåla respektive Konga.

Att uttala sig om lokalernas alternativa användning är svårt om det inte inom den kommunala förvaltningen finns direkta behov. I de fall det blir fråga om en extern hyresgäst eller köpare kan vi nu bara spekulera i användningen och ev behov. Rivning finns som ett sista alternativ och rivning kan bli aktuellt med tanke på det ekonomiska läget då det för tillfället kan vara svårt att finna köpare eller hyresgäster till fastigheterna.

Här redovisas förutsättningar för de byggnader som avses att lämnas i rektorsområde 3 vid en ev organisationsförändring. När det gäller byggnader på Trojaskolan i Ryd så redovisas de i eget avsnitt om Trojaskolan, se nedan.

Rävemåla

Lokal:	Lågstadiebyggnad.
Fördelar:	Fristående byggnad.
Nackdelar:	Osäkert behov av lokaler i Rävemåla.
Tänkbara alternativ:	Verksamhetslokal för företag.

Konga

Lokal:	Allhuset, en flygel samt slöjdsalar.
Fördelar:	Nära till andra verksamheter inom kommunen. Lunchservering.
Nackdelar:	Ej fristående byggnad.
Tänkbara alternativ:	Daglig verksamhet från Tingsryd i externa lokaler kan flyttas dit. Demensverksamheten, Solglimten, kan flyttas dit. Nuvarande verksamhet är i Kommunhus lokaler. Lokalerna i Konga Allhus skulle erbjuda en bättre kvalitet. Lyckans snickeri från externa lokaler i Urshult skulle kunna vara ett alternativ. De flesta som deltar i Lyckans verksamhet kommer från Tingsryd idag.

2. Frågan om lokalerna i Trojaskolan, användning och behov av investeringar samt vad de lokaler som lämnas kan användas till.

När det gäller användningen av skollokalerna på Trojaskolan i Ryd om högstadiet inte finns kvar på skolan finns det två alternativ. Här redovisas de två alternativen och vad de innebär vad gäller möjlighet att lämna lokaler och behov av lokalanpassningar.

2.1 Alternativ 1, avyttring av högstadiebyggnaden, hus D

I högstadiebyggnaden finns idag utöver ”högstadiet” med dess olika undervisningssalar utrymmen för administration, elevhälsa och personalrum samt fritids och fritidsgård. Vi bedömer att administrationen, elevhälsan och personalutrymmen ryms i den gamla huvudbyggnaden, F-huset. Fritids ryms i klassrum i A-, B- eller C-husen (byggnaderna där de yngre barnen håller till idag) medan fritidsgården får rymmas i annan fastighet inom samhället och behöver inte finnas i anslutning till skolan. (Tankar har väckts om t ex gamla Konsumlokaler vid torget.) Vaktmästaren kan ha sitt arbetsrum i E-huset (sammanbyggt med norra delen av F-huset).

Behov av lokalförändringar i F-huset för alternativ 1:

I ena halvan av bottenplanet kan inrymmas administration, elevhälsa och personalrum.

- Administrationen, bestående av en rektor och en assistent behöver två kontorsrum.
- Elevhälsan, bestående av skolsköterska, kurator och specialpedagog (ej hela tjäns-ter) behöver tre arbetsrum.
- Personalen behöver ett personalrum.
- Lösningen kräver någon form av hiss, minst till första planet.

Kostnadsbedömning:

- Kostnaden för ombyggnad av hus F med nya utrymmen i del av bottenplan för administration, rektor, skolhälsovård samt lärarrum uppskattas till ca 600.000 kr.
- Kostnad för utvändigt hiss i schakt med 2 stannplan till bottenplan och plan 1 samt anslutning till markplan uppskattas till ca 1.500.000 kr. Ett alternativ är en enklare B-hiss utvändigt till bottenplan med en uppskattad kostnad till ca 200.000 kr.

Möjlighet till alternativ användning av högstadiebyggnaden

Lokal: Högstadiebyggnaden, hus D, lämnas.
 Fördelar: Modern byggnad, fristående byggnad, stor.
 Nackdelar: Åtgärder måste göras för bättre tillgänglighet för fordon vid extern användning. Stor byggnad.
 Alternativ användning: Det är svårt att se en alternativ användning av lokalerna för någon extern verksamhet. Viss kommunal verksamhet som nämns under alternativ 2 skulle kunna vara i lokalerna men då behövs inte hela ytan.
 Rivningskostnad: ca 3 milj

2.2 Alternativ 2, vi behåller högstadiebyggnaden, hus D

Det finns åsikter om att det är bättre att behålla högstadiebyggnaden för undervisning och att den byggnaden har en stor potential. Om vi behåller D-huset kan det rymma mellanstadiet och slöjden (trä och textil). Vi kan då lämna C-, E- och F-husen (= huset där vi idag har mellanstadiet respektive huset där vi idag har bl a slöjd samt den gamla huvudbyggnaden).

Bild och musik får då genomföras i klassrummen.

Denna lösning möjliggör för fritids att flytta upp till markplanet.

Det kommer, i den här lösningen, att bli lediga ytor i D-huset som ger möjlighet till ytterligare förändringar.

Behov av lokalförändringar i D-huset (högstadiabyggnaden) för alternativ 2:

- Ventilationen i byggnaden måste ses över, ledningarna läcker (måste göras även om högstadiet blir kvar i Ryd).
- En sal, ev den gamla fysiksalen, måste göras om till en slöjdsal.
- Ett enklare kök måste installeras för hemkunskap.

Kostnadsbedömning:

- Kostnad för byte av ventilationssystem i hus D uppskattas till ca 800.000 kr.
- Kostnaden för flytt av träslöjd från hus E till hus D uppskattas till ca 300.000 kr.

Möjlighet till alternativ användning av husen C, E och F

Lokal:	Lämna hus C, E och F (mellanstadiabyggnad, slöjd samt gamla huvudbyggnaden).
Fördelar:	Hus C är i rimlig storlek för extern uthyrning/försäljning. Det är bra tillgänglighet för fordon till byggnaderna E och F.
Nackdelar:	Gamla huvudbyggnaden (hus F) kan vara svår att bygga om till annan verksamhet.
Alternativ användning:	Lyckans verksamhet från Urshult skulle kunna använda huvudbyggnad och slöjdsalar. Biblioteket skulle kunna vara i lokalerna och därmed flyttas från externa lokaler. Dock är F-huset inte optimalt för bibliotek. Hus C, mellanstadiet, skulle med en annan infart (innebär kostnader) kunna användas för extern verksamhet. Alternativet är rivning.
Rivningskostnad:	Hus C ca 0,5 milj, hus E och F knappt 2 milj.

3. Frågan om organisationen av F – 6 på Dackeskolan samt behov av investeringar i mellanstadiabyggnaden.**3.1 Behov av mellanstadiabyggnaden**

I mellanstadiabyggnaden finns idag följande verksamheter:

Samtliga klasser i skolår 4-6 samt specialsalar som NO-sal och datasal. Utöver detta så finns här också den internationella klassen som använder 2 klassrum. I källarplanet är lärarnas arbetsplatser samt personalrum förlagda.

Vid genomgången av frågeställningarna har följande belysts:

Kan man, vid en oförändrad skolorganisation, slå samman arbetslag på högstadiet för att skapa utrymme för mellanstadiets elever i dessa lokaler?

Svaret blir att detta inte är möjligt. Antalet klassrum som behövs för mellanstadiet, de två internationella klasserna samt för grundsärskolan, två klassrum, gör att klassrummen inte räcker till. Antalet klassrum räcker inte heller till för skolår 7-9 vid en sådan organisation. **Vi kan då konstatera att oavsett om Trojaskolans 7-9 elever och ro 3:s klasser i skolår 5 och 6 kommer till Dackeskolan eller inte så kan vi inte lämna mellanstadiabyggnaden på Dackeskolan.**

3.2 Finns det plats för alla elever på Dackeskolan?

Finns utrymme att ta emot samtliga klasser från Troja, 7-9, samt skolår 5 och 6 från rektorsområde 3?

Vid en organisationsförändring, som den Barn och utbildningsnämnden beslutat om, kommer samtliga salar att användas på Dackeskolan. Under första läsåret, 09/10, finns det 16 klasser i 7-9 samt 7 klasser i 4-6 och 2 klasser i internationella gruppen. Detta innebär att vi även får göra om datasalen till klassrum. Datorerna kommer istället att placeras i elevernas hemklassrum. **Svaret på frågan är att högstadieläverna från Ryd och åk 5- och 6-eleverna från rektorsområde 3 får plats på Dackeskolan.**

3.3 Tillgång till specialsalar

Slöjd

Idag finns slöjdlokaler för trä-, metall- och textilslöjd på samtliga skolor i ro 3. Vid en förändrad organisation till F-4 skolor kan vi göra en förändring i nyttjandet av dessa salar. Vi anser att man på F-4 skolor kan bedriva textil-undervisning och avvakta med undervisningen i trä och metall tills man börjar åk 5. Detta skulle innebära att vi kan lämna salarna för trä- och metallslöjd. I vilken omfattning vi kommer att använda textilslöjdsalarna kommer att diskuteras vidare med berörda rektorer och lärare inför den kommande tjänstefördelningen.

Musikundervisning

Musikundervisningen bedrivs idag i elevernas hemklassrum. En musiklärare kommer till skolan och genomför lektionen (måste ta musikinstrument med sig). En ändrad organisation till F-4 skolor innebär ingen förändring för musikundervisningen.

Idrott o hälsa

I Linneryd o Konga finns inga idrottshallar/gymnastiksalor som kan jämföras med vad som erbjuds i Rävemåla eller i skolorna inom ro1 upptagningsområde. Detta medför att eleverna i Linneryd och Konga inte kan få möjlighet till samma undervisning på grund av begränsningar i lokaler och utrustning.

NO, naturorienterande ämnen

I ro3 finns inga lokaler som är anpassade för laborationer inom de naturorienterande ämnena. Det som kan göras är mycket elementära övningar. På Dackeskolan ges helt andra möjligheter för undervisningen i de här ämnena.

3.4 Tillgång till specialundervisning

I den tilldelning som de små skolorna får av resurser är det svårt att avsätta timmar för speciallärare på någon av skolorna. Eftersom organisationen, på de här skolorna, blir minimal i förhållande till antal årskurser måste all extra undervisning genomföras av klasslärarna. En större organisation ger möjligheter att skapa tjänster för speciallärare vilket är till gagn för den enskilde eleven.

Även tillgången till specialsalar, se ovan, ger bättre förutsättningar för att kunna ge enskilda elever specialundervisning.

3.5 Förskolans lokaler

Vad gäller förskolans lokaler så har vi i vår, 2009, startat en 5-årsverksamhet i Gränströmska huset ovanpå företagshälsan. Denna verksamhet är endast tillfälligt placerad i dessa lokaler och kommer från hösten -09 att behöva flyttas till Alléhuset i Lampelund-

sområdet. I Alléhuset finns idag Elevhälsan och träningssärskolan. Träningssärskolan kommer att vara kvar här tills det blir möjligt att flytta denna verksamhet till högstadiet för att där vara tillsammans med grundsärskolan. Elevhälsan kommer att behöva byta lokaler och här finns förslag på plats i kvarteret Örnen eller på övervåningen i Gränströmska huset. I planeringen finns också att Junibäckens förskola skall flytta in i lokaler på Tingsgården när denna töms för flytt till det nya boendet Örnen. Även 5-årsverksamheten och elevhälsan skall då beredas plats i lokaler på Tingsgården eftersom Alléhuset kommer att behövas för skoleverksamhet senast läsåret 2012/13.

3.6 Åtgärdsbehov avseende mellanstadiebyggnaden, Tingsryd, Narva 1

(Bo Svensson)

Lokalen måste finnas och kvalitetshöjande åtgärder måste göras på byggnaden åren framöver oavsett beslutsalternativen i skolfrågan.

Mellanstadiebyggnaden i Tingsryd är byggd år 1925 och är ur byggnadsteknisk synpunkt en bra byggnad. Om denna byggnad ska kvarstå som skolbyggnad även i framtiden bör följande åtgärder vidtas:

- Nuvarande ventilationssystem av typen fläktstyrt frånluftssystem med tilluft genom ventiler i fönster/väggar installerades år 1997. Denna typ av ventilation orsakar kallar vid åtminstone vissa väderlekstyper. Om denna byggnad ska bibehållas som skollokal bör på sikt ventilationen byggas om till ett nytt ventilationssystem med värmeåtervinning. Någon utredning om hur och var ett nytt fläktrum ska förläggas har ännu ej gjorts varför en kostnad endast i dagsläget kan uppskattas till ca 2 500 000 kr. Noteras att Linneryds skola har samma typ av ventilationssystem som nuvarande mellanstadiebyggnad.
- Allmän invändig upprustning såsom ommålning och byta av vissa golvmattor har utförts enligt underhållsplan. Detta är åtgärder som utförs efter behov oberoende av vilken verksamhet som är i lokalen. En uppskattad kostnad: 100 000 kr per år under de närmaste 3 åren.
- Utvändigt ommålning av fönster har utförts under de senaste åren och dessa arbeten fortsätter även under år 2009.
- Översyn av toaletter avseende tillgänglighet, ljudisolering samt föreligger behov av en allmän upprustning av dessa. En uppskattad kostnad är ca 300 000 kr.
- Klagomål har framförts att det är ganska lyhört mellan våningsplanen. Detta går att åtgärda genom att ljudisolera underifrån och är möjligt tack vare en hög invändig takhöjd. Åtgärden kommer dock att bli ganska kostsam.

Ovanstående brister är inte nödvändiga att göra pga. en ev. omorganisation utan bör utföras på sikt om denna byggnad ska bibehållas för skolverksamhet.

4. Frågan om vad ett minskat antal gymnasieelever betyder för BUNs ekonomi.

När det gäller gymnasieskolan i Tingsryds kommun kostar en elev i genomsnitt ca 100 kkr, oberoende om eleven går i Tingsryd eller i en skola i annan kommun (friskola eller kommunal skola). Naturligtvis skiljer det mellan olika program. Wasaskolan är således i dagsläget ingen stor ekonomisk belastning för vår kommun.

De parametrar som avgör vår totala kostnad för vår gymnasieskola är totala antalet elever, andelen elever som inte går på Wasaskolan samt kostnaden för att driva Wasaskolan.

Ett minskat antal elever som läser i annan kommun medför minskade interkommunala kostnader (ca 100 kkr per elev och år), men under senare år har andelen elever som inte går på vår egen gymnasieskola ökat vilket fått till följd att våra interkommunala kostnader har blivit större.

Utveckling av interkommunala kostnader för gymnasieutbildning under perioden 2008 – 2011. Redovisning av beräkningar.

Nedan redovisas, för läsåren 2008/09 till 2011/12, totala antalet gymnasieelever i Tingsryds kommun samt antal gymnasieelever som studerar på gymnasieskolor i andra kommuner och på friskolor. Dessutom redovisas genomsnittskostnad per elev och termin samt total interkommunal kostnad per termin för respektive läsår (= belopp som vi måste betala andra kommuner och friskolor).

Läsår	Tot antal gy-elever	Antal ext elever	Snittkostnad elev/termin	Interkommunal kostnad per termin
2008/09	565	344	51 000	17 544 000
2009/10	588	366	52 275	19 132 650
2010/11	522	340	53 582	18 217 838
2011/12	486	291	54 921	15 982 134

Omräknat till kalenderår, för åren 2008 – 2011, innebär det följande interkommunala kostnader per år:

Kalenderår	Prognos total interkommunal kostnad	Avvikelse
2008	34 866 300	
2009	36 676 650	1 810 350
2010	37 350 488	673 837
2011	34 199 971	-3 150 516
Totalt perioden 2008 – 2011		-666 329

Kommentar

Totalt minskar antalet gymnasieungdomar under perioden från läsåret 2008/09 till 2011/12 med ca 80 elever (79 st enligt siffrorna ovan). Effekten i minskade interkommunala kostnader kommer dock först under läsåret 2011/2012. Detta beror på att andelen elever som går på andra kommunala gymnasieskolor eller friskolor har ökat kraftigt under senare år. Som framgår av tabellen ovan har vi lika många ”externa” elever under läsåret 2010/11 (340 st) som under läsåret 2008/09 (344 st), trots att totala antalet elever har sjunkit från 565 st till 522 st. Se också mer specificerad redovisning på Excel-blad.

Totalt under perioden 2008 till 2011 kommer därför de interkommunala kostnaderna att endast sjunka med ca 670 kkr, se tabell ovan. Detta stämmer med det vi tidigare har redovisat att den stora elevminskningen nu sker inom grundskolan och särskilt i högstadiet och att det är där vi nu kan genomföra huvuddelen av volymsminskningen.

Under nästa treårsperiod, 2011 – 2014, kommer vi att möta en kraftig minskning av antalet elever inom gymnasieskolan. Detta kommer då också att medföra färre elever som går i andra kommuner eller friskolor och leda till minskade kostnader för våra gymnasieelever.

Barn- och utbildningsnämnden ser att vi kommer att behöva fortsätta att arbeta med volymsanpassning även efter år 2011. Då är det inte längre möjligt att göra fortsatta organisationsförändringar inom grundskolan eller att genomföra kraftig volymsminskning där. Nej, efter 2011 måste en fortsatt volymsanpassning genomföras inom gymnasieutbildningen som då möter en kraftig minskning i elevunderlaget.

Om vi vill minska kostnaderna för att driva Wasaskolan måste vi minska utbildningsutbudet på skolan. Vad vi i så fall skall ta bort är inte självklart och detta är en mycket viktig strategisk fråga för kommunen. Vilka utbildningar är viktigast att behålla kvar inom kommunen? Teoretiska utbildningar eller yrkesutbildningar? Vilka möjligheter har vi till samverkan mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen? Vad får en egen gymnasieskola kosta?

5. Frågan om vilka effekter det blir för barnen med skolskjuts och på grund av det längre skoldagar utifrån ett barnperspektiv.

Ingen elev från upptagningsområdena för Rävemåla- och Örmoskolorna kommer att behöva gå upp eller åka buss tidigare än idag. Detta beror på att skolorna i Rävemåla och i Konga börjar kl 8.00 resp 8.15 medan undervisningen på Dackeskolan börjar kl 8.25. Bussarna kommer att gå samma tider till Rävemåla och Konga som de gör idag och därifrån blir det sedan buss till Dackeskolan. (Samordning med högstadiet)

För barnen i Linneryd blir det tidigare än idag p gr av att skolan där idag börjar kl 8.50. Det har emellertid, oberoende av en ev förändrad skolorganisation, föreslagits att undervisningen där skall börja samtidigt som i Rävemåla, kl 8.00. Men i övrigt kommer det att bli samma villkor för barnen i Linneryd som för barnen i Rävemåla och Konga.

Skoldagarna kommer att bli samlade på Dackeskolan och de här eleverna (åk 5 och 6) kommer tre dagar i veckan (måndag, tisdag och fredag) att sluta skolan kl 13.30 och två dagar kl 15.30. 10 minuter efter att undervisningen upphör går bussarna (13.40 resp 15.40). Detta gör att flertalet av eleverna är hemma innan kl 14.30 tre dagar i veckan och 16.30 två dagar i veckan. Det blir inga väntetider, varken på morgonen eller på eftermiddagen.

Var eleverna ev skall gå på fritids är valfritt. Antingen blir de kvar på Dackeskolan eller åker de bussen till Linneryd, Rävemåla eller Konga och är på fritids där. Om de är kvar på Dackeskolan de korta dagarna kan de ta den sena bussen hem.

Andra faktorer som påverkar barnens situation

Det finns bra dokumentation på samtliga elever vilket underlättar övergångarna för eleverna vid byte av skola. När det gäller elevernas integrering med övriga elever på Dackeskolan finns fördelar med den stora skolan som ger en större social kontaktyta med ett större utbud av kamrater och en flexiblare undervisningsorganisation med större möjligheter för anpassning till den enskilda elevens behov.

6. Konsekvenser av bussning från Ryd till högstadiet på Dackeskolan.

(Yvonne Martinsson)

Morgontider

Idag åker gymnasieelever till Wasaskolan med busslinje 361 som kommer ifrån Olofström, med stopp i – Fridafors kl 07.35 – Ryd 07.45 – Urshult 08.00. De elever idag som bor i Fridafors – Ryd och går på högstadiet skulle då få dessa tider, om de skall gå på högstadiet på Dackeskolan. De får då samma tider som gymnasieeleverna som åker till Wasaskolan. Idag åker eleverna på högstadiet ifrån Fridafors kl 08.00, de skulle då få åka 25 minuter tidigare. De elever som idag är ifrån Urshults upptagningsområde skulle få oförändrade tider. Bussen från Urshult till Ryd går kl 07.57 – bussen från Urshult mot Tingsryd kl 08.00. För alla elever som bor utanför Urshult och får framkörning till Urshult för vidare transport blir det oförändrade tider om de skall till högstadiet på Dackeskolan i stället för Troja (fungerar så idag) och de kan åka med samma transport som gymnasieeleverna åker med till Tingsryd.

De elever som bor söder om Ryd kan åka med linje 372 via Midingsbråte (runt sjön Mien) till Tingsryd och vise versa. Tiden för dessa elever blir i princip den samma som idag eller max ca 15 min tidigare på morgonen. Det är också möjligt att planera framkörning till linje 361 samt 372. Detta skulle innebära att man inte skulle behöva börja tidigare än man gör idag (ca kl 07.00 åker den första eleven hemifrån för att börja på Troja 08.20) För att få större samordningsfunktion skulle eventuellt skolstarten i Ryd tidigareläggas.

Sammanfattningen blir att man kommer att få något tidigare start på morgonen för en del av eleverna men inte alla och det bör röra sig om max 30 min.

Eftermiddagstider

Idag åker eleverna på högstadiet i Ryd hem kl 15.10 alla dagar. Om man går på Dacke åker man därifrån kl 15.30 är i Urshult 15.45 – Ryd kl 16.00 – Fridafors kl 16.10. Det är här den större tidsskillnaden kommer. Men, enligt vad många anser, är det lättare att ta en tidsskillnad på eftermiddagarna än på morgonen. **Det är egentligen eleverna som bor söder om Ryd plus eleverna mot Fridafors och därefter söder ut som får de längsta tiderna men de får inte längre resdagar än högstadieleverna ifrån Linne-ryds och Rävemålas upptagningsområden.** De är också ungefär lika avstånd i km.

4. Påverkan på bygden av förslaget till ny grundskoleorganisa- tion

Uppdraget

Uppdraget är att utreda hur bygden påverkas i stort, där det är föreslaget omfattande förändringar av skolans verksamhet.

Avgränsningar

Det är svårt att i förväg bedöma hur bygden kommer att påverkas av förslaget till ny grundskoleorganisation. Följande utredning kan därför endast bygga på antaganden och, i den mån forskning finns tillgänglig, vilka effekter nedläggning av skolor har haft i andra kommuner. Det är dock viktigt att understryka att det i Tingsryds kommun inte i något fall handlar om en total nedläggning av en skola, utan endast neddragningar av antalet årskurser som finns på skolan. Ytterligare en aspekt att väga in är att om friskolor etableras i orterna kan de negativa konsekvenserna för samhället helt utebli eller i vart fall minimeras.

Forskning i ämnet

Trots att nedläggning av byskolor har varit aktuellt under ett antal år, är forskningen kring samhällskonsekvenserna mycket begränsad. Detta kan bero på att det i många fall inte går att se konsekvenserna förrän långt i efterhand.

Den enda forskningsrapport i ämnet som vi kunnat finna är ”Stängningen av Svartlå skola – en konsekvensanalys ur ett samhällsperspektiv”¹. Svartlå är ett litet samhälle i Bodens kommun. Enligt Glesbygdsvetskets definition är orten belägen i tätortsnära landsbygd. I Svartlå bor cirka 150 familjer och där verkar drygt 30 företagare. Barn- och utbildningsnämnden i Bodens kommun beslutade i december 2006 att lägga ner Svartlå F-6-skola och att de 32 elever som fanns där skulle flyttas över till andra skolor i kommunen. Bakgrunden var en kraftig minskning av elevantalet. I maj 2007, således efter det att beslutet trätt i kraft, beslutade kommunfullmäktige att en konsekvensanalys av nedläggningen av Svartlå skola skulle genomföras. Fullmäktige beslutade också att oavsett resultatet av konsekvensanalysen så skulle inte nedläggningen omprövas, utan analysens syfte var att beskriva vilka konsekvenser nedläggningen får ur ett samhällsperspektiv. I forskningsrapporten presenteras bakgrund och orsak till stängningen, konsekvenser för orten, barnen, föräldrar, bybor, lokala företagare samt skolpersonal. Metoden var olika enkätundersökningar och intervjuer.

¹ Stängningen av Svartlå skola – en konsekvensanalys ur ett samhällsperspektiv, Bruno Magnusson och Elisabeth Berg, Luleå Tekniska Universitet, Institutionen för arbetsvetenskap, avdelningen för Social arbete, individ och samhälle, forskningsrapport 2007:16

Av enkätundersökningarna och intervjuerna framkom bland annat följande:

- Beslutet att stänga skolan uppfattas av byborna som ett direkt hot mot bygdens framtida utveckling.
- Skolan och butiken i samhället upplevs som grundläggande förutsättningar för inflyttning
- Byborna ser etablering av friskola, förskola och fritidsverksamhet i de tidigare skollocalerna som en möjlighet att trygga bygdens fortsatta utveckling
- Barnen upplever det som en nackdel att fått längre restider och känner av att skoldagarna blivit längre.
- Barnen upplever att de har mindre ork för fritidsaktiviteter och de saknar skolkamrater, lärare och skolmiljön i Svartlå
- En del av barnen tycker att skolbytet har medfört fördelar, några har bland annat funnit nya vänner
- En familj med två barn har flyttat från byn eftersom det blev för komplicerat för dem att bo kvar till följd av stängningen av skolan
- Ytterligare fyra familjer uppger att de planerar att flytta inom den närmaste tiden, det som eventuellt kan ändra dessa planer är etablering av en friskola
- Föräldrarna anser också att stängningen lett till sänkta huspriser och ökade svårigheter att sälja fastigheter
- Stängningen har också medfört konsekvenser för de lokala företagen, som tidigare haft uppdrag eller levererat produkter till Svartlå skola
- En företagare är på väg att flytta sitt företag med två arbetstillfällen till en annan kommun
- Flera företagare är oroliga för ett minskat kundunderlag, bland annat den företagare som driver butiken i Svartlå
- Företagen upplever också ökade svårigheter att rekrytera personal till deras företag
- Personalen som tidigare arbetade i Svartlå skola tycker att de fått försämrade anställningsförhållanden, då de nu arbetar på fler skolenheter än tidigare och måste pendla mer.

En sammanfattande slutsats av undersökningen är att möjligheten att bedöma om beslutet att lägga ner Svartlå skola kan leda till att skapa kontinuitet och en långsiktigt hållbar skolstruktur med god pedagogisk kvalitet, för närvarande inte möjligt. Detta främst beroende på om Skolverket kommer att bevilja ansökan om att få starta en friskola i Svartlå.

De påtagliga konsekvenser ur ett samhällsperspektiv som var konkreta i undersökningen, när beslutet att stänga skolan hade verkat i mindre än två månader, sammanfattas enligt följande:

- Genomförda och planerade flyttningar från orten
- Ökad pendling med åtföljande konsekvenser för såväl barn, föräldrar, lokala företagare och personal vid den tidigare skolan.

Glesbygdsverkets ”Skolan mitt i byn”

Följande citat är hämtade ur idéskriften ”Skolan mitt i byn”² från Glesbygdsverket som belyser frågan kring nedläggning av byskolor:

”Nedläggning av en liten skola på landsbygden väcker alltid starka känslor. *Skolan är livsviktig för bygden* är ett vanligt argument när en skola är hotad. *Det är inte ekonomiskt försvarbart att ha skolan kvar* är det dominerande motivet för en nedläggning. I debatten om en skolas framtid kommer alltid en konflikt mellan två olika mål till uttryck: målet att bevara en levande landsbygd och målet att få kommunens budget att gå ihop. Ibland, men långt ifrån alltid, kommer ett tredje mål in i diskussionen: att ge eleverna en god undervisning, likvärdig med andra skolor i landet. Går dessa tre mål att förena? Levande landsbygd, god ekonomi och en likvärdig kvalitet i alla Sveriges skolor? Naturligtvis får det aldrig bli något självändamål att till varje pris bevara en skola. Tvärtom kan det finnas tungt vägande skäl att lägga ner eller minska verksamheten.”

”Om vi ser byskolan som en del av samhällsekonomin ger det en annan bild av kostnaden för de små skolorna. Även om det förbättrar siffrorna i kommande års budget för skolan behöver det inte alltid vara en vinst att lägga ner en skola. Skolbyggnaden kanske fortsätter kosta pengar. Barnfamiljer flyttar. En del av skolans före detta anställda förblir arbetslösa. Underlaget för annan samhällsservice kan urholkas och ökat resande riskerar att belasta miljön. När man ska beräkna effekten av en eventuell skolnedläggning är det av intresse att både räkna med de direkta effekterna på kommunens budget och med de följder som en nedläggning får för den lokala samhällsekonomin.”

I skriften finns även en checklista som kan användas inför ett eventuellt beslut om nedläggning. Följande är ett utdrag ur denna checklista och ett försök att ge svar på de frågor som ställs. Checklistan utgår från att det är en total nedläggning av en skola och inte neddragningar av antal årskurser. På grund av detta är vissa frågor inte aktuella.

Motor för bygdeutveckling

1. Vad betyder skolan för bygden idag? Kan skolans roll utökas?
2. I vilken omfattning används skolan kvällstid?
3. Finns det alternativa samlingslokaler?
4. Finns det företag i bygden som är beroende av skolan för att rekrytera arbetskraft?

Skolans betydelse för annan samhällsservice

1. Hur mycket handlar skolan i den lokala affären?
2. Kommer den nuvarande skolskjutsentreprenören att påverkas vid en eventuell nedläggning?
3. Hur påverkas de allmänna kommunikationerna?
4. Förutom skolpersonalen, hur många personer har någon del av sina inkomster från skolan och dess verksamhet? Omräknat till arbetstillfällen? Vilka möjligheter har dessa personer att ersätta inkomstbortfallet om skolan läggs ner?
5. Hur påverkas barnomsorgen på orten vid en nedläggning?

² Skolan mitt i byn – Diskussionsunderlag och checklista inför eventuell nedläggning av en byskola, Glesbygdsverket, Ingrid Marklund, 2000.

6. Finns äldreboende eller liknande som idag köper mat från skolan eller använder sig av skolans resurser på annat sätt? Vilka konsekvenser får en nedläggning för dem?

Frivilliga insatser

1. Finns det insatser som föräldrar och andra bybor skulle kunna stå till tjänst med?
2. Vilket värde kan dessa insatser bedömas ha?

Motor för bygdeutveckling

På mindre orter utgör skolan många gånger en motor för den lokala utvecklingen genom att fungera som samlingspunkt och någonting att "samlas kring". Även lanthandeln fungerar ofta som samlingspunkt för de boende på orten och utgör den viktigaste faktorn för att man skall uppleva att man har en kommersiell basservice på orten. Skolan utgör också, förutom samlingspunkt, en symbol för att det finns en yngre generation som lever och verkar i bygden. Med hänsyn till den utveckling som sker i vissa landsbygdsområden, med utflyttning av framför allt yngre, är detta en mycket viktig faktor för att bidra till upplevelsen av en bygd med en positiv framtidsprognos.

På samtliga orter i Tingsryds kommun finns andra lokaler, utöver skolans lokaler, som fungerar väl som samlingspunkter för olika aktiviteter och i olika sammanhang, exempelvis bygdegård eller Folkets Hus/Park. Därutöver finns ofta andra lokaler som på olika sätt fyller en sådan funktion, t.ex. Byahuset i Rävemåla, Konga Allhus och Trojenborg i Ryd (bilaga 1). I det fall sådana lokaler finns minskar naturligt behovet av skolan som samlingspunkt/samlingslokal. Fortfarande finns dock skolans viktiga funktion kvar som bidragande faktor till upplevelse av en bygd i positiv utveckling.

En genomgång av lokalutnyttjandet för annat än skolverksamhet på dagtid visar att det förekommer en hel del aktiviteter på skolorna i kommunens olika orter under kvällstid (bilaga 2). Det handlar om bl.a. studieförbund, annan kursverksamhet och olika sportaktiviteter. Med hänsyn till den korta tiden för utredningsarbetet har ingen djupare analys kunnat göras i vilken utsträckning dessa andra befintliga lokaler på respektive skolort skulle kunna ersätta skolans lokaler för dessa ändamål – i den mån de redovisade aktiviteterna bedrivs i de delar av de aktuella skolorna som skall avyttras.

Bland företag som tillfrågats om skolans betydelse för deras möjligheter att rekrytera arbetskraft råder delvis delade uppfattningar. Några menar att människor ofta värderar orter bl.a. med hänsyn till om det finns barnomsorg och skola. Härigenom har skolan således en betydelse för ortens attraktivitet som boende och arbetsort och därmed för företagets möjligheter att rekrytera rätt personal. Nivån på skolverksamheten - F-3, F-4, F-5 eller F-6 - har man dock ingen klar uppfattning om, men det handlar i första hand om skolor för barn i lägre åldrar.

I sammanhanget bör man notera att det i Ryd idag finns en friskola med högstadium med 17 elever i tre årskurser, vilket innebär att det finns alternativ till Trojaskolans högstadium. Vilka konsekvenser en nedläggning av Trojaskolans högstadium skulle kunna få för denna skola, och därmed för utbudet av utbildning på högstadienivå i Ryd, går idag inte att bedöma.

Skolans betydelse för annan samhällsservice

Skolan har på olika sätt betydelse för annan service på orten. Skolan kan köpa in vissa varor lokalt och har då betydelse för den lokala handeln och andra lokala leverantörer. När det gäller t.ex. lanthandeln finns kunder bland såväl föräldrar och anställda vid skolan som skolans elever. Också de allmänna kommunikationerna kan tänkas påverkas av skolans närvaro på en ort, både skolskjuts till orten från kringliggande landsbygdsområden och till annan ort inom kommunen och kollektivtrafik till och från orten för bl.a. arbetspendling. Utöver detta utgör skolan många gånger också en av ortens större arbetsgivare som skapar arbetstillfällen för både boende på orten och inpendlare.

Bygdens lokala butik - lanthandeln - har fortfarande stor betydelse för bygdens invånare eftersom den gör att de inte behöver åka så långt för att göra sina inköp. Varje dagligvarubutik har ett antal fasta kunder varav vissa är barnfamiljer. Om delar av skolans verksamhet lokalt tas bort ser flera butiksägare inom Tingsryds kommun att konsekvenserna kommer att bli lägre omsättning och försämrat resultat för företagen.

I kommunens mindre orter förekommer idag viss samverkan kring vaktmästeri och mathantering mellan skola och äldreboende eller liknande. En minskning av skolans omfattning kan härigenom komma att påverka dessa kommunala verksamheter i viss utsträckning. När det gäller de anställda på skolor i berörda orter innebär en omorganisation av verksamheten en cirka tioprocentig minskning av personalstyrkan på skolorna. Av befintlig personal på skolorna i Ryd, Linneryd, Rävemåla och Konga, som uppgår till cirka 90 personer, utgörs cirka 45 % av personer boende i de aktuella orterna. En minskning av personalen i den utsträckning som är aktuell torde därmed påverka arbetsmöjligheterna för de boende endast i liten utsträckning.

Skolskjutsverksamheten är, som en konsekvens av den glesa boendestrukturen, mycket omfattande i Tingsryds kommun. Verksamheten bedrivs idag på ett flexibelt sätt, bl.a. genom att fordon av varierande storlek trafikerar olika rutter utifrån de behov som finns. De förslag på förändrad skolorganisation som diskuteras bygger på minskade barnkullar men innebär samtidigt att skolbarn i större utsträckning skall röra sig mellan kommunens tätorter. Det totala transportarbetet i kommunen får därför en större omfattning. Konsekvenserna blir härigenom inte att linjestrukturen förändras. Trafikeringen på befintliga sträckningar kan däremot bli något utökad. För den kommunala ekonomin innebär detta naturligtvis ökade kostnader, men för de entreprenörer som utför transporter på kommunens uppdrag innebär det en ökad efterfrågan och möjligheter till ökad omsättning.

Frivilliga insatser

I de mindre orterna i Tingsryds kommun finns av tradition ett brett föreningsliv med ett mycket stort engagemang för bygdens utveckling. Det finns flera exempel på ideella insatser som resulterat i bl.a. nya och utvecklade samlingslokaler, bevarad lanthandel och andra viktiga faktorer för lokal utveckling.

När det gäller skolan finns exempel på hur man genom frivilliga insatser bidragit till att bredda undervisningen i vissa ämnen, när detta varit möjligt. Ett sådant exempel är de insatser som gjorts i Väckelsång för att förmedla kunskap om det lokala kulturarvet i vad man kan kalla hembygds kunskap. Även i Rävemåla förekommer liknande verksamhet. Sådana nära samarbeten mellan skola och lokalsamhället i övrigt skapar en ökad förankring av skolans verksamhet och en ökad förståelse hos eleverna för lokalsamhällets villkor. Härigenom skapas också tydliga mervärden för både skolan och bygden där den

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	--	------------------------------------	---------------------------	---

finns. En förändring av skolorganisationen enligt föreliggande förslag påverkar förutsättningarna för fortsatt samarbete enligt denna modell endast genom att antalet barn som deltar blir mindre och att endast barn i lägre åldrar berörs i de aktuella orterna.

Sammanfattande slutresonemang

Tingsryds kommun har en struktur med många mindre orter och en levande landsbygd. För att kommunens mindre orter skall kunna fungera som lokala centrum för den omkringliggande landsbygden och härigenom bidra till att öka såväl orternas som landsbygdens attraktivitet bör en godtagbar nivå på kommersiell och offentlig service bibehållas. Historiskt kan man se att dessa orter under årens lopp successivt förlorat olika typer av det som brukar betraktas som grundläggande servicefunktioner, t.ex. post, bank och bensinstation. I de större orterna i kommunen utanför Tingsryds tätort finns i olika utsträckning delar av denna service kvar. Samtliga orter har emellertid fortfarande kvar vad som normalt betraktas som de två absolut viktigaste funktionerna för en fungerande tätort, nämligen skola och livsmedelsbutik.

Med utgångspunkt från begreppet landsbygdsutveckling kan konstateras att all förändring i riktning mot minskad service, såväl offentlig som kommersiell, kan betraktas som negativ i landsbygdsområden. Många små koncentrationer till större orter - till synes obetydliga som enskilda företeelser - blir över tiden och i summerad form allvarliga begränsningar i det grundläggande serviceutbud som en bygd behöver för att utgöra en levande och attraktiv landsbygd.

När det gäller förändringar i en kommunal skolorganisation och dess konsekvenser har en genomgång gjorts dels av befintlig forskning i ämnet, dels av erfarenheter från andra kommuner. Även tillgängligt vägledningsmaterial från Glesbygdverket har använts för att få en systematik i frågeställningarna i syfte att objektivt belysa konsekvenserna av en förändrad skolorganisation. Man kan konstatera att det genomgångna materialet utgår ifrån nedläggning av skolor, så som fallet varit i t.ex. Svartlå i Bodens kommun. När det gäller flera av de frågor som tas upp i Glesbygdverkets skrift finns det därför brister i relevans för situationen i Tingsryds kommun. Här är det inte aktuellt med nedläggning av någon skola, vilket gör att flera av de effekter som påvisas i Svartlå-fallet eventuellt kan bli aktuella även i Tingsryds kommun, men i betydligt mindre utsträckning än där.

Det samlade utredningsmaterialet som gäller förändringarnas påverkan på bygden i stort ger inga entydiga svar. Det finns uppfattningar om att skolorganisationen måste bevaras oförändrad för att orternas attraktivitet för boende och företagande skall kunna bibehållas, men också uppfattningar om att det viktiga är att det finns omsorg och skola för barn i lägre åldrar. Erfarenheter från andra kommuner, som lagt ned skolor i sin helhet på vissa orter, ger inga entydiga svar när det gäller utflyttning och inflyttning till en ort före och efter skolans nedläggning. Vad som däremot ter sig klart är att transportarbetet i kommunen ökar, vilket naturligtvis för såväl individer som miljömässigt kan få negativa konsekvenser. När det gäller skolans funktion som fysisk samlingslokal för andra aktiviteter än skolrelaterade förefaller en minskning av skolverksamheten inte få några allvarliga konsekvenser eftersom samtliga orter i kommunen är relativt väl försedda med samlingslokaler. Däremot skall man inte underskatta skolans symbolvärde för att en ort skall upplevas vara i en "positiv utvecklingspiral".

Konsekvenserna på samhällsnivå av en förändrad skolorganisation är således mångfaceterade och svåra att entydigt belysa. Konsekvenserna på individnivå ter sig lättare att

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	--	------------------------------------	---------------------------	---

förstå då vissa barn och deras föräldrar får en ny, och i stort sämre, situation att hantera i vardagslivet. Det vi brukar kalla "vardagspusslet" blir för en del familjer svårare att få ihop.

I spåren av konjunkturförändringarna som kom under hösten 2008 har hos ett flertal företag tillkännagetts varsel och uppsägningar av personal. I dagsläget är det inte möjligt att överblicka vad lågkonjunkturen totalt kommer att föra med sig. Ett stort antal kommuninvånare har drabbats av arbetsbrist och har förlorat en säker inkomst. För berörda familjer i synnerhet, men även för övriga, väcker denna oro och rädsla för hur framtiden skall gestalta sig. I detta läge ger de föreslagna förändringarna i grundskoleorganisationen sannolikt en förstärkt problembild för vissa berörda invånare. I detta perspektiv kan frågan övervägas huruvida det är lämpligt att låta genomföra förändringarna i skolorganisationen samtidigt med verkningarna av lågkonjunkturen.

En aspekt på den föreslagna organisationsförändringen som framkommit under utredningsarbetet, bl.a. genom samtal med kommuninvånare och genom de skrivelser som lämnats in till kommunförvaltningen från föräldraföreningar och sockenråd, är den frustration och ilska som den skapat i berörda orter. Det finns av tradition ett mycket stort engagemang för den egna bygden i såväl mindre tätorter som på landsbygden i kommunen – ett positivt engagemang som skapat mängder av konkreta resultat i olika former. Det kan finnas en risk att detta engagemang antingen ersätts av uppgivenhet eller av ett engagemang som skapar splittring i kommunen, mellan olika kommundelar/orter och i relation till kommunens centralort. I en kommun som Tingsryd, som sedan många år har ett gott renommé p.g.a. det aktiva och kreativa lokala utvecklingsarbetet (Årets kommun 1992), är denna risk värd att beakta och värdera.

Anders Unger
Näringslivsutvecklare

Jörgen Larsson
Landsbygdsutvecklare

Sara Rudolfsson
T f kommunchef

Bilaga 1

Tillgången på alternativa samlingslokaler (utöver skollokaler) i respektive kommundelar inom Tingsryds kommun

Samningslokaler utanför skolorna finns i de största orterna i de olika kommundelarna enligt följande:

Ryd: Folkets Hus, Hantverksgillet, Trojenborg, Sjölundan, Församlingshemmet, Servicehuset Solängen

Urshult: Parken (dock för närvarande nerbrunnen), Kalles Restaurang, Församlingshemmet, Servicehuset Äppelgården, Biblioteket

Tingsryd: Hotell Tingsryd, Folkets Park, Församlingshemmet, Servicehuset Tingsgården

Väckelsång: Bygdegården Björkeborg, Församlingshemmet, Servicehuset Solhaga

Linneryd: Bygdegården, Församlingshemmet, Servicehuset Lindegården

Rävemåla: Bygdegården, Byahuset, Församlingshemmet, Servicehuset Älmegården

Konga: Folkets Hus, Servicehuset Konga Allhus

Bilaga 2

Redovisning av hur grundskolorna i Tingsryds kommun används kvällstid

Grundskolorna används även kvällstid. Följande sammanfattning är ett försök att beskriva detta lokalutnyttjande:

Trojaskolan i Ryd:

Studieförbund - hemkunskaps-, textil-, bild- och språklokalerna,

Amatörklubben – musiksalen,

Föräldramöten, Hemvärnet, föreningsmöten, kommunala informationsmöten m fl – matsalen,

Urshultsskolan:

Föräldraföreningen, kommunala informationsmöten – matsalen

Studieförbund – träslöjdsalen

Dackeskolan i Tingsryd:

Studieförbund – hemkunskaps- och träslöjdslokalerna samt övriga klassrum

Kulturverkstaden, föreläsningföreningen, teaterföreningen, kommunala informationsmöten – aulan

Fritidsaktiviteter för eleverna – elevhallen

Väckelsångsskolan:

Studieförbund – klassrum

Privat karatekurs - studiehallen

Linnerydsskolan:

Studieförbunden – träslöjdsalen och klassrum

Fester, kommunala informationsmöten – matsalen

Sportklubbarna, innebandy, gymnastik, idrottsträning, dusch- och omklädning - sporthallen

Rävemålaskolan:

Linedans – barnomsorgens lekhall

Gymnastikläger för ungdomar – klassrum mm

Älmeboda fotbollscup – dusch- och omklädning

Örmoskolan i Konga:

Företag, Kursverksamhet, Södra Sandsjö Sockenråd, Idrottsföreningen, Politiska föreningar, PRO m fl lokala föreningar, privata kalas – matsalen

Datakurser – klassrum

5. Konsekvenser för föreningsliv, fritid och bibliotek

Biblioteksverksamhet

Biblioteksverksamheten påverkas inte i någon större utsträckning. Barn- och utbildningsnämnden (BUN) står endast för 2 timmar/vecka vardera för biblioteksverksamheten i Konga, Rävemåla och Linneryd. Mindre timmar är inte möjligt. Möjligen kan en diskussion om filialernas öppettider komma till stånd.

BUN ersätter kultur- och fritidsnämnden (KoF) med 13 timmar/vecka för biblioteksverksamheten på Troja och i folkbiblioteket. 5 timmar på Troja och 8 timmar för elevernas besök på folkbiblioteket. Dessa timmar är försvarbara även om högstadiet i Ryd flyttas till Dackeskolan.

På Dackeskolans bibliotek behövs däremot en förstärkning om Trojas högstadium och 5-6-orna från Konga, Rävemåla och Linneryd flyttas hit. De 16 timmar BUN ersätter KoF med nu är alldeles för lite. En höjning till 25 timmar vore skäligt. 5 timmar per dag för hela Dackeskolans biblioteksverksamhet är mycket välmotiverat.

Fritidsgårdsverksamhet

I Ryd är fritidsgårdsverksamheten kommunalt driven och öppen två kvällar per vecka med en fast anställd fritidsassistent samt en timanställd fritidsledare. Dessa är anställda av KoF. Fritidsassistenttjänsten är på heltid men med tjänstgöring dagtid i skolan på 50 %, för vilket skolan betalar. Om Trojaskolans åk 7-9 flyttas till Dackeskolan bör denna tjänst följa med som en förstärkning av elevvården på Dackeskolan.

Fritidsgårdsverksamheten bör dock vara kvar i Ryd som en viktig kommunal angelägen fritidsverksamhet för ungdomarna i Ryd med omnejd. Frågan uppstår då om lokalen kommer att finnas kvar i Trojaskolan eller om andra alternativ måste tas fram.

I befintliga fritidsgårdslokaler inryms även Kulturverkstans musikverksamhet med speciellt inredd lokal för ändamålet.

Den föreningsdrivna fritidsgårdsverksamheten i Linneryd och Konga lär inte påverkas av föreslagen grundskoleorganisation på dessa orter. Möjligen skulle intresset för denna verksamhet kunna minska för de skolskjutsåkande eleverna pga längre skoldagar eller intresse för annan verksamhet/kamrater på skolorten. I så fall minskar underlaget/intresset på respektive ort.

Frågor

Tjänstgöring dagtid för fritidsassistenten i Ryd?

Försvinner nuvarande fritidsgårdslokaler i Ryd?

Föreningsliv

Det är oerhört svårt att bedöma om, och i så fall hur, en förändrad skolorganisation påverkar föreningslivet på respektive ort. Det kan väl i så fall vara, som påpekats ovan, att de skolskjutsåkande eleverna skulle tappa intresset för föreningslivet på hemorten pga längre skoldagar eller eventuellt intresse för annan verksamhet/kamrater i Tingsryd.

Idrottshallar och gymnastiksal

BUN betalar i nuläget 40 % av kostnaderna för gymnastiksal och idrottshallar i kommunen medan KoF betalar 60 %. En förändrad skolorganisation enligt förslaget förändrar inte denna uppgörelse även om elevantalet minskar. KoF har inget intresse av att disponera hallarna på dagtid vardagar.

Ett ökat elevantal eller förändrad verksamhet på Dackeskolan i kombination med Wasaskolan kan ge ett ökat tryck på Tinghallen i Tingsryd och eventuellt även bowlinghallen. Detta skulle kunna öka skolans behov av ett ökat nyttjande av bollhallen. Bollhallens attraktivitet kanske ökar om lokalen förses med ett annat golv bättre lämpat för inomhusaktiviteter.

Frågor

Ökar skolans behov av inomhuslokaler för gymnastik och idrott i Tingsryd?

Vattenpalatset Kaskad

När det gäller nyttjandet av skolbad på vattenpalatset Kaskad så är nuläget att Trojaskolans elever kommer en gång per termin under en studiedag (åk 7-9) vid detta besök ägnas tiden åt att simma en sträcka, därefter fritt bad.

Eleverna på Dackeskolan kommer 2 ggr per termin vid dessa besök tar personalen på badet hand om eleverna och man följer ett program som leder till att eleverna betygssätt efter att de har genomfört ett antal tester.

Nyläget är att samtliga elever får samma möjlighet.

Ishallen Dackehallen

I samband med valbara aktiviteter i skolan underlättas valet av skridskoåkning och ishockey för de elever som går i Tingsryd eftersom inga extra transporter krävs då man ju redan är på plats. Skolan disponerar Dackehallen på dagtid.

Hästsport

Möjligheterna till fler valbara alternativ i samband med elevens val ökar för de elever som går i Tingsryd. Här finns ju även tillgång till travbana och ridhus.

Kulturverkstan

För denna verksamhet finns både fördelar och nackdelar med den föreslagna organisationen. Med fler elever i Tingsryd kan mer av verksamheten koncentreras dit, under förutsättning att lokalerna räcker. Det medför eventuellt färre resor för personalen.

Ett frågetecken även här för vad som händer med den iordningställda musiklokalen i Ryd.

Stefan Johansson
Kultur- och fritidschef

6. 3D-projektets påverkan av processen kring och förslaget om ny grundskoleorganisation

Uppdrag

Uppdraget är att utreda hur 3D projektet har påverkat hanteringen av ärendet? Vilka hänsyn har tagits utifrån denna process?

Nedan följer en beskrivning av 3D projektets del i processen om förslaget till ny grundskoleorganisation. Det är en beskrivning erfarenheter och reflektioner från medborgarkontakter med stöd av 3D projektet samt ett försök till analys av hur detta påverkat hanteringen av ärendet.

3D projektet och grundskoleutredningen

1/9 - 3D projektet startar den 1/9 2008. Ganska omgående diskuteras möjligheten och lämpligheten att använda 3D i processen kring grundskoleutredningen. Tveksamheterna handlade bl a om att frågan var inne i ett sent skede – beslut var ej fattat men det fanns sedan maj 2008 en färdigställd utredning. Ansvariga politiker enas om att frågans vikt för medborgarna gör att 3D projektet skulle användas.

22/9 - Skolchef Yngve Rehnström och 3Ds projektledare Kulla Persson Kraft tar fram ett förslag på konkret upplägg av möten med medborgarna i syfte att utredningen ska presenteras och medborgarna ska få ge synpunkter. Förutbestämt är att det skall hållas 2 möten i kommunen; ett i Ryd och ett i Rävemåla.

25/9 - Möte för planering av medborgarkontakter. Närvarande är BUN:s presidium - Håkan Ohlsson, Marie Fransson och Lena Rundqvist, 3D:s styrgrupp - Sven-Erik Svensson, Marie Sohlberg, Britta Lundén, Arne Karlsson, tf kommunchef Sara Rudolfs-son och projektledare Kulla Persson Kraft samt skolchef Yngve Rehnström och planeringsledare Mats Ingolf. Mötet enas om att bjuda in medborgarna till informationsmöte i Ryd den 7/10 och i Rävemåla den 21/10 – inbjudan till möten för information om utredningen samt att de förtroendevalda skall lyssna på medborgarnas synpunkter och idéer. Barn och utbildningsnämnden bjuder in till mötet om Framtidens skola i Tingsryds kommun. Mötet beskrivs i annonsen som ”en del av kommunens 3D projekt som syftar till att lyssna och ta vara på medborgarnas synpunkter i olika frågor.” Inbjudan till möten skickas även via föräldraföreningar/rektorer.

Möte i Ryd den 7/10 och möte i Rävemåla den 21/10

150 medborgare kommer till mötet i Ryd och 100 till mötet i Rävemåla. BUN:s ordförande Håkan Ohlsson välkomnar och förklarar syftet; inga beslut är fattade och de förtroendevalda ska lyssna på synpunkter. Håkan Ohlsson lämnar över till 3D:s ordförande

Sven-Erik Svensson som kort beskriver intentionerna med 3D projektet. 3D:s projektledare är moderator för mötet. Skolchef Yngve Rehnström gör en presentation av grundskoleutredningen i fakta, siffror och bedömningar. Ca 10-15 förtroendevalda deltar i mötet med att lyssna, anteckna och redovisar de synpunkter som framkommer i de grupparbeten som hålls efter föredragning av utredningen. Hur ska medborgarnas synpunkter tas omhand - om återkoppling till medborgarna sägs att allas synpunkter lyssnas in, skrivs ned och läggs ut på kommunens hemsida. De inkomna synpunkterna blir en del i kommunens beslutsunderlag i ärendet. Ordförande i BUN och ordförande i 3D/fullmäktige avslutar mötet och anger tidsplan för den fortsatta hanteringen anges. Såväl mötet i Ryd som i Rävemåla följer ungefär planerad struktur och tidsplan.

Projektledarens reflektioner från mötena i Ryd och Rävemåla

- Många medborgare kom och deltog med ett stort engagemang
- Mötet präglades av oro och viss anspänning men samtidigt respekt och ömsesidigt lyssnande
- Allas åsikt fick på något sätt komma fram och det fanns utrymme för frågor
- Nya idéer och ny kunskap tillfördes ärendet
- Framförhållningen när det gäller annonsering och inbjudan kunde varit bättre

Möte 12/1 i Kommunhuset

Den 22/12 samlas en grupp ansvariga förtroendevalda och tjänstemän inkl 3D:s projektledare för genomgång av läget bl a med anledning av ett stort antal inkomna skrivelser och synpunkter från olika medborgare. Vid mötet bestäms att ansvariga politiker bjuder in till ett möte med anledning av inkomna skrivelser och kontakter. Syftet är att komplettera skriftliga svar med dialog och svara på frågor. Efter diskussion bestäms att representanter från föräldraförening/bygdegrupp från respektive skolort bjuds in. Till sammans med inbjudan skickas ett skriftligt svar på inkomna skrivelser. Även detta möte blev välbesökt, alla inbjudan kom ca 20 personer. Kommunstyrelsens ordförande Arne Karlsson bjöd in och höll i mötet. Information från mötet lades ut på hemsidan. 3D medverkade i planeringsmötet men ej vid mötet med medborgarna.

Hur har 3D projektet påverkat hantering av ärendet – ett försök till analys

Frågan kan ses ur olika perspektiv t ex: Hur har 3D projektet påverkat kommunens interna hanteringen av ärendet? Har 3D projektet påverkat medborgarna i detta ärende? Hur har medborgarnas synpunkter påverkat hanteringen av ärendet?

3D har inspirerat och uppmuntrat medborgarna till reaktion

3D projektet betonar att dialog med medborgarna är viktigt för kommunens framtid. Kommunens inbjudan till två offentliga möten om grundskoleutredningen och samtidig presentation av 3D projektet har gett en tydlig signal till medborgarna att det är meningsfullt och viktigt att engagera sig. 3D har sannolikt bidragit till en ökad intensitet i engagemanget. Samtidigt visar erfarenheter från andra kommuner att oavsett 3D projekt eller inte, är förändringar i grundskolans organisation en fråga som naturligtvis berör medborgarna och väcker mycket känslor.

3D har bidragit till struktur och till att fler kommit till tals

Till de båda mötena i Ryd och Rävemåla bidrog 3D med planering inför mötena och genomförande av en genomtänkt och överenskommen struktur. Detta underlättade för

fler medborgarna att framföra sina synpunkter och har bidragit till en större mängd idéer och åsikter har kommit fram och därmed gett ett bredare beslutsunderlag till ärendet.

3D har bidragit till återkoppling av medborgarnas synpunkter

Hur ska kommunen hantera medborgarnas synpunkter? Detta är en viktig och svår fråga som 3D projektet och medborgarkontakterna bidragit till att lyfta fram. Hur synliggör kommunen att hänsyn tagits till åsikter och idéer från medborgarna? I diskussionen har alla varit eniga om vikten av att kommunen är tydlig vid kommunikering av beslut. Viktigt är också att fortgående informera medborgarna om vad som händer i ärendet. Information om hur ärendet fortskrider läggs nu löpande på hemsidan.

Medborgarnas synpunkter har bidragit till beslutsunderlaget

3D lyfter fram vikten av att lyssna till medborgarnas kunskap och åsikter. Syftet är att utveckla demokratin men det handlar också om effektivitet, kommunen behöver medborgarna för att utveckla verksamheten. I processen om förslag till grundskoleutredning har medborgarnas synpunkter varit en del i det samlade beslutsunderlaget. Det har ibland fått direkt betydelse för nämndens ställningstagande, ett exempel på detta är att Barn- och utbildningsnämnden ändrade förslaget angående rektorsområde 3, från att föreslå F3 skolor till att föreslå F4 skolor.

Kulla Persson Kraft
Projektledare 3D

7. Miljökonsekvensanalys av förslaget till ny grundskoleorganisation

Uppdraget

Uppdraget består i att genomföra en miljökonsekvensanalys av förslaget till ny grundskoleorganisation. Jag uppfattar uppdraget så att det skall göras en jämförelse av nuvarande förhållanden med de förhållanden som kommer att råda om förslaget genomförs. Jämförelsen skall också göras för hela kommunen som en enhet, inte för lokala skillnader som kan uppstå för varje enskild skola.

Skolverksamhetens huvudsakliga belastning på miljön kan sammanfattas i följande punkter:

1. Utsläpp av avgaser från fordon i samband med transporter av barn, skolpersonal och varor till och från skolan, samt borttransport av avfall.
2. Utsläpp till följd av energianvändning i och utanför lokaler (uppvärmning, belysning, drift av olika elapparater etc.).
3. Utsläpp till vatten från sanitära anordningar, laborationssalar, kök etc.
4. Generering av avfall.
5. Bulleremissioner från fläktar, transporter mm.

Inledande bedömningar och avgränsningar

En miljökonsekvensanalys kan göras hur omfattande och noggrann som helst utifrån det faktamaterial om nuvarande förhållanden och antaganden om framtiden som kan erhållas. Med tanke på den korta tid som finns att utreda detta på finns det ingen möjlighet att hinna få fram alla detaljuppgifter och analysera dessa. Det känns inte heller meningsfullt att vara för exakt och detaljerad eftersom det handlar om mindre exakta antaganden beträffande de framtida förhållandena.

För att bedöma och prioritera vad som skall analyseras kan man titta på punkterna 1-5 ovan var för sig och sedan välja att titta närmare på den/de faktorer som ger de väsentligaste miljökonsekvenserna.

Punkt 1: Utsläpp av avgaser från fordon kan bedömas vara en punkt som kommer att innebära en skillnad jämfört med förhållandena idag eftersom elever kommer att köras till Dackeskolan från Ryd, Linneryd, Rävemåla och Konga i större utsträckning än vad som sker idag. En ökad miljöbelastning kan antas och miljökonsekvensen bör därför analyseras.

Punkt 2: Energianvändningen i byggnader kan vara en faktor som innebär en förändring jämfört med dagens förhållanden. Detta beror helt på vad som händer med byggnader och lokaler efter det att skolan lämnat dessa. Om byggnaden blir tom minskar uppvärmningsbehovet, och elförbrukning från belysning m.m. försvinner. Om byggnaden rivs försvinner energianvändningen, men orsakar tillfälligt en miljöbelastning i samband med rivningen (avfall, transporter). Om byggnaden används för andra ändamål blir skillnaderna obefintliga.

En djupare analys av miljökonsekvenserna kan vara möjlig att utföra för olika tänkbara alternativ, men skulle ta mycket tid i anspråk. En begränsad översiktlig analys utifrån antaganden att byggnader avyttras och rivs skulle däremot vara realistisk att göra. Generellt kan sägas att ett effektivare utnyttjande av lokaler ger en totalt sett lägre energiförbrukning. Energiförbrukningen vid Dackeskolan räknat per elev kommer därför antagligen att minska.

Punkt 3: Utsläpp till vatten är till största delen kopplat till elever och skolpersonal. Eftersom de flesta stannar kvar inom kommunen blir det ingen större skillnad i utsläpp för kommunen i stort. Punkten analyseras inte närmare.

Punkt 4: Avfall genereras oftast av mänsklig aktivitet vid skolorna. Avfallsmängden bedöms minska vid skolor där antalet barn och lärare minskar, och öka vid Dackeskolan. Totalt sett för kommunen blir skillnaderna marginella och analyseras därför inte i detta uppdrag.

Punkt 5: Buller är ett miljöproblem endast om någon är störd av det. Bullernivåerna från skolornas ventilation kommer knappast att förändras såvida inte någon byggnad rivs. Buller från skolbussar ökar marginellt, då främst vid Dackeskolan. Skolbussarna passerar inte genom bostadsområden och har hittills såvitt jag känner till ej föranlett några klagomål från boende. Någon närmare analys görs ej i detta uppdrag.

Metod

Av de ovan nämnda punkterna för skolverksamhetens miljöpåverkan bedöms utsläpp av avgaser från fordon enligt punkt 1 vara den faktor som påverkar miljön mest. Där kan också de största skillnaderna utläsas vid en organisationsförändring, varför detta är en lämplig faktor att analysera närmare.

De parametrar som man vanligen tittar på för att beräkna och åskådliggöra avgasutsläpp är kväveoxider, kolmonoxid, koldioxid, partiklar (stoft) samt kolväten. Av dessa väljer jag att titta på utsläppen av koldioxid, eftersom dessa utsläpp är direkt kopplade till förbrukningen av drivmedel och därför förhållandevis enkel att beräkna. Dessutom kan denna parameter också användas vid jämförelser med eventuell förbränning av fossila bränslen för uppvärmning av lokaler. En samlad bild av miljökonsekvenserna vid en förändring av grundskoleorganisationen kan då fås genom att använda sig av koldioxidutsläpp som indikator.

Befintliga förhållanden för skolskjuts

Kommunen har idag via Länstrafiken avtal med fyra entreprenörer som sköter skol-skjutstrafiken; Veolia, Busspecialisten, Tingsryds Buss samt Hallabro Buss. Busspecialisten och Hallabro Buss sköter de flesta landsbygdstransporterna medan Veolia och Tingsryds Buss sköter de flesta transporterna mellan tätorterna.

Busspecialisten

Sammanlagd körsträcka under ett år för skolskjuts: 442421 km

De bussar som används kan klassas i två storleksklasser; liten buss och medelstor buss. I stora drag kan sägas att medelstor buss står för en tredjedel av transporterna och liten buss för resterande två tredjedelar.

Bränsleförbrukning: Medelstor buss c:a 2 l/mil. Liten buss c:a 1,3 l/mil.

Som drivmedel används endast diesel.

Total mängd förbrukad diesel per år: $14747,3 \times 2 + 29494,7 \times 1,3 = \underline{67838 \text{ liter}}$

Veolia

Sammanlagd körsträcka under ett år för skolskjuts: 101237 km

De bussar som används kan klassas i två storleksklasser; medelstor buss och stor buss. I stora drag kan sägas att medelstor buss står för 40 % av transporterna och stor buss för resterande 60 %.

För skolskjuts utnyttjas dessutom ordinarie linjer 361, 240, 215 och 216. Stor buss nyttjas för dessa linjer. Ungefärlig sammanlagd körsträcka för skolskjutsdelen på dessa linjer är 30960 km.

Bränsleförbrukning: Medelstor buss c:a 2 l/mil. Stor buss c:a 3,5 l/mil.

Som drivmedel används endast diesel.

Total mängd förbrukad diesel per år: $9170,2 \times 3,5 + 4049,5 \times 2 = \underline{40195 \text{ liter}}$

Tingsryds Buss

Sammanlagd körsträcka under ett år för skolskjuts: 25876 km

För alla transporter används en stor buss.

Bränsleförbrukning: c:a 3 l/mil

Som drivmedel används endast diesel.

Total mängd förbrukad diesel per år: $2587,6 \times 3 = \underline{7763 \text{ liter}}$

Hallabro Buss

Sammanlagd körsträcka under ett år för skolskjuts: 69189,8 km

För alla transporter används två små bussar.

Bränsleförbrukning: c:a 1,3 l/mil

Som drivmedel används endast diesel.

Total mängd förbrukad diesel per år: $6919 \times 1,3 = \underline{8995 \text{ liter}}$

Totalt för Tingsryds kommun

Den totala åtgången av dieselbränsle för skolskjutsarna i kommunen blir **124791 liter.**

Förändringar i fordonstrafik vid omorganisation

Följande beskrivning av förändringar utgår från att organisationsförslag 2 genomförs, d.v.s. det förslag som barn- och utbildningsnämnden tagit beslut om. Analysen kan delvis även vara tillämplig för alternativ 1. Förändringar vid skolorna i Väckelsång och

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	---	------------------------------------	---------------------------	---

Urshult enligt förslag 3 och 4 behandlas inte. Beräkningarna utgår också från att eleverna går i skolan 180 dagar på ett år.

Ryd – Tingsryd

Idag går en buss till och från Ryd med gymnasieelever (linje 361). Ytterligare 1 – 2 stora bussar skulle krävas ifall högstadiееlever skall åka mellan Ryd och Tingsryd. De mindre bussar som hämtar elever ute på landsbygden skulle behöva omdirigeras något. Skillnaderna i körsträcka för dessa bussar är omöjligt att veta i dagsläget, men blir troligtvis marginella.

Utökad körsträcka om ytterligare 2 stora bussar sätts in mellan Ryd och Tingsryd:

23 km x2=46 km x180 dagar =8280 km x2 bussar =16560 km

Total mängd förbrukad diesel per år: $16560 \times 3,5 = \underline{5796 \text{ liter}}$

Urshult – Ryd

Sträckan trafikeras idag av en liten buss. Denna tur kan ställas in vid en organisationsförändring. Minskad körsträcka blir då:

12 km x2=24 km x180 dagar = 4320 km

Total mängd minskad förbrukning av diesel per år: $4320 \times 1,3 = \underline{562 \text{ liter}}$

Linneryd - Tingsryd

Befintlig linjetrafik mellan Linneryd och Tingsryd kan utnyttjas. Två mindre bussar hämtar elever söder om Linneryd för transport till Linneryds skola. Dessa kan omdirigeras så att en av dem går till Dackeskolan istället, vilket innebär marginella ändringar i körsträckor. För att klara all transport av elever till Dackeskolan behövs troligtvis kompletteras med en medelstor buss mellan Linneryd och Tingsryd. Utökad körsträcka:

19 km x2=38 km x180 dagar = 6840 km

Total mängd förbrukad diesel per år: $6840 \times 2 = \underline{1368 \text{ liter}}$

Rävemåla - Tingsryd

Befintlig linjetrafik mellan Rävemåla och Tingsryd kan utnyttjas. För att klara all transport av elever till Dackeskolan behöver man troligtvis komplettera med en medelstor buss mellan Rävemåla och Tingsryd. En sådan buss går för det mesta idag tom till Tingsryd och skulle kunna merutnyttjas. Om man ändå räknar med i värsta fall en ytterligare tur med en medelstor buss så blir den utökade körsträckan:

23 km x2=46 km x180 dagar = 8280 km

Total mängd förbrukad diesel per år: $8280 \times 2 = \underline{1656 \text{ liter}}$

Konga - Tingsryd

Befintlig linjetrafik mellan Konga och Tingsryd kan utnyttjas. För att klara all transport av elever till Dackeskolan behöver man troligtvis komplettera med en liten buss mellan Konga och Tingsryd. En sådan buss går för det mesta idag tom till Tingsryd och skulle kunna merutnyttjas. Om man ändå räknar med i värsta fall en ytterligare tur med en liten buss så blir den utökade körsträckan:

12 km x2=24 km x180 dagar = 4320 km

Total mängd förbrukad diesel per år: $4320 \times 1,3 = \underline{562 \text{ liter}}$

Övrig trafik

Personalens resor med bil till och från skolorna kommer också att förändras något eftersom lärare kommer att omplaceras eller sluta. Vissa kanske får längre och andra kortare till jobbet. Sådana förändringar är marginella och pågår ändå mer eller mindre kontinuerligt. Att räkna på detta är varken möjligt eller meningsfullt.

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	---	------------------------------------	---------------------------	---

Transporter av varor och avfall kan eventuellt förändras något vid respektive skola, men får troligen endast marginell betydelse för kommunen som helhet.

Totalt för Tingsryds kommun

Den sammanlagda ökningen av drivmedelsförbrukningen för skolskjutsar i kommunen vid en organisationsförändring blir **8820 liter**

Utsläpp av koldioxid från skolskjutsverksamhet

Förbränning av en liter dieselbränsle ger ett utsläpp av 2,54 kg koldioxid. Följande utsläppsvärden för koldioxid kan då beräknas för skolskjutstrafiken i Tingsryds kommun:

Befintliga förhållanden: $2,54 \times 124791 = \underline{\underline{316969 \text{ kg koldioxid}}}$

Ökning vid omorganisation: $2,54 \times 8820 = \underline{\underline{22403 \text{ kg koldioxid}}}$

Man kan utifrån ovanstående beräkningar konstatera att en förändring av skolorganisationen enligt förslag 2 skulle innebära en **ökning av koldioxidutsläppen från skolskjutstrafiken med 7 %**. Eftersom antaganden om en framtida ökning av skolskjutsar är väl tilltagna borde detta vara den högsta nivån som ökningen av koldioxidutsläppen kommer att hamna på. Hänsyn har då inte tagits till exempelvis eventuell övergång till andra drivmedel, bränslesnålare bussar, etc.

Uppvärmning av lokaler

Vid alla aktuella skolor värms lokalerna upp av biobränslen via antingen fjärrvärme eller pelletseldning. Koldioxidutsläppen i ett kretsloppsperspektiv är därför små. Koldioxidutsläppen kan ändå ha en viss klimatpåverkan eftersom eldningen med biobränsle i vissa fall kompletteras med oljeeldning.

Det är i dagsläget inte klart vad som händer med byggnader som skolan lämnar. Om man antar att några byggnader inte kommer att ha någon verksamhet och därför kommer att rivas, kan en analys göras vad detta innebär för koldioxidutsläppen. Förbränning av en liter eldningsolja ger ett utsläpp av 2,68 kg koldioxid.

Trojaskolan

Skolan värms idag upp med fjärrvärme från Eon:s fjärrvärmeverk.

Enligt uppgift från Eon eldas värmeverket till c:a 95 % med biobränslen och c:a 5 % med eldningsolja. Utifrån siffror på energiförbrukningen vid Trojaskolan kan följande räknas fram: Andelen olja som går åt under ett år för att värma Trojaskolan (exkl. gymnastiksalen) är 3730 liter. Omvandlat till utsläpp av koldioxid blir det 9996 kg koldioxid.

Anta att högstadiebyggnaden (byggnad D) tas ur bruk och rivs så minskar koldioxidutsläppen från uppvärmning av Trojaskolan enligt följande: Andel olja för uppvärmning = 1490 liter. $1490 \times 2,68 = \underline{\underline{3993 \text{ kg koldioxid}}}$.

Linnerydskolan

Värms med fjärrvärme från J G A:s anläggning. Enligt uppgifter från J G A eldas anläggningen till nästan 100 % med biobränsle. Olja används några veckor på sommaren

Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd	besöksadress Torggatan 12 Tingsryd	telefon 0477 441 00 (vx)	fax 0477 313 00	e-post/hemsida kommunen@tingsryd.se www.tingsryd.se
--	---	------------------------------------	---------------------------	---

vilket innebär c:a 0,05 % av den totala energiproduktionen för anläggningen. Den byggnad som enligt skolutredningen kan vara aktuell att lämna i Linneryd är slöjdbyggnaden (byggnad A). Utifrån siffror på energiförbrukningen för denna byggnad kan man räkna fram att koldioxidutsläppet som byggnaden står för är försumbart, c:a 27 kg per år. Även ifall denna byggnad rivs skulle alltså minskningen av koldioxidutsläppen bli försumbara.

Rävemålaskolan

Skolan värms idag till c:a 88 % med biobränslen och c:a 12 % med eldningsolja. Utifrån siffror på energiförbrukningen vid Rävemålaskolan kan följande räknas fram: Andelen olja som går åt under ett år för att värma Rävemålaskolan (exkl. gymnastiksalen) är 1536 liter. Omvandlat till utsläpp av koldioxid blir det 4116 kg koldioxid.

Anta att lågstadiebyggnaden (byggnad C) tas ur bruk och rivs så minskar koldioxidutsläppen från uppvärmning av Rävemålaskolan enligt följande: Andel olja för uppvärmning = 480 liter. $480 \times 2,68 = \underline{1286 \text{ kg koldioxid}}$.

Örmskolan

Allhuset där skolan är belägen värms idag huvudsakligen upp med pellets. Komplettering med eldningsolja sker endast med c:a 0,7 % av effektbehovet, vilket innebär c:a 550 liter eldningsolja. Omvandlat till utsläpp av koldioxid blir det 1474 kg koldioxid. Grundskoleverksamhetens del av byggnaden utgör maximalt 30 % av byggnadsytan, vilket innebär att grundskoleverksamhetens del av koldioxidutsläppen blir $0,3 \times 1474 = 442 \text{ kg koldioxid}$.

Grundskolans lokaler är integrerade i samma byggnad som andra kommunala verksamheter, vilket gör att eventuellt utrymda lokaler vid en organisationsförändring troligen kommer att användas för andra kommunala ändamål. Att t.ex. riva en del av byggnaden verkar osannolikt. Någon minskning av koldioxidutsläppen bedöms därför inte bli fallet om delar av mellanstadiet försvinner från Örmskolan.

Totalt för skolans lokaler

Analysen har utgått från att byggnad D på Trojaskolan och byggnad C på Rävemålaskolan avyttras och rivs. Detta skulle innebära minskade utsläpp av koldioxid från fossila bränslen med **5279 kg**.

Sammanfattande diskussion

Miljökonsekvensanalysen har inriktat sig på att använda koldioxidutsläpp som indikator för att beskriva grundskoleverksamhetens nuvarande miljöbelastning och vilka konsekvenser en omorganisation får. Från ett klimatperspektiv är det då främst förbränning av fossila bränslen som har betydelse. För skolverksamheten sker detta genom skolskjuts-transporter och uppvärmning av lokaler.

Resultatet visar att koldioxidutsläppen från skolskjutstrafiken kommer att öka med maximalt 7 % om det förslag som barn- och utbildningsnämnden beslutat om genomförs. Ökningen av koldioxidutsläppen är då beräknade till c:a 22,4 ton räknat per år. Om två byggnader kan tas ur bruk och rivs i Ryd och Rävemåla kan koldioxidutsläppen minska med c:a 5,3 ton. Sammantaget kan då konstateras att miljökonsekvensen av en omorganisation av grundskoleverksamheten i Tingsryds kommun enligt vad barn- och utbildningsnämnden beslutat skulle innebära en ökning av koldioxidutsläppen med storleksordningen 17 ton per år.

Denna analys gör inte anspråk på att vara fullständig eller säker. Mycket handlar om mer eller mindre osäkra antaganden om framtida förhållanden. Att två skolbyggnader verkligen kommer att rivas verkar inte helt trovärdigt. Det är troligare att de får en annan användning om skolan lämnar dessa, vilket inte skulle innebära minskade utsläpp totalt sett. Sedan finns det fler miljöfaktorer än koldioxidutsläpp som kan analyseras men som inte har analyserats närmare i detta uppdrag.

Torbjörn Ahlgren
Säkerhetssamordnare

Källor

Muntliga kontakter:

- Yvonne Martinsson, barn- och utbildningsförvaltningen
- Länstrafiken Kronoberg
- Busspecialisten
- Tingsryds Busstrafik
- Veolia
- Hallabro Buss
- Eon
- J G A Anderssons Söner AB

Skriftliga källor:

- Energideklarationer för Trojaskolan, Linnerydskolan, Rävemålaskolan och Örmoskolan.
- Region Västra Götalands hemsida; <http://www.vregion.se> angående ”Nyckeltal för resor – Hur mycket utsläpp av koldioxid ger olika bränslen.”